

ایران توشه

- رانلور نمونه سوالات امتحانی
- رانلور گام به گام
- رانلور آزمون گاج و قلم چی و سنجش
- رانلور فیلم و مقاله آنلیزشی
- کنلور و مشاوره

 IranTooshe.ir

 [@irantooshe](https://t.me/irantooshe)

 [IranTooshe](https://www.instagram.com/IranTooshe)

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۲۳ دی ماه ۱۴۰۱

ایران توننه

توشه ای برای موفقیت

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدیدآورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی	محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، علیرضا عبدی، جواد زنگنه قاسم‌آبادی، امیر محمودیان
اقتصاد	نسرین جعفری، علیرضا رضایی، سارا شریفی، مهدی ضیائی
زبان و ادبیات فارسی	سید علیرضا احمدی، محسن اصغری، سیدعلیرضا علویان، سجاد غلام‌پور سیوکی، فرهاد فروزان‌کیا، مجتبی فرهادی، کاظم کاظمی، یاسین مهدیان، رضا نوروزیگی
علوم اجتماعی	زینب آذری، ریحانه امینی، آرزیتا بیدقی، فاطمه صفری، شهریار عبدالله، نگار غلامی
زبان عربی	درویشعلی ابراهیمی، بهروز حیدریکی، مرتضی کاظم‌شیرودی، اسماعیل علی‌پور، محمدعلی کاظمی نصرآبادی، علی محسن‌زاده، سیدمحمدعلی مرتضوی، سیده محیا مؤمنی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	میلاد باغ‌شیخی، علیرضا رضایی، فاطمه سخایی، علی محمد کریمی، جواد میربلوکی، میلاد هوشیار
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، حسن صدری، فرهاد قاسمی‌نژاد، علیرضا نصیری
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، مهسا عفتی، فرهاد علی‌نژاد

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	ایمان چینی‌فروشان، مهدی ملارمضانی، علی ارجمند	الهه شهبازی
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	فاطمه صفری	زهره قموشی
زبان و ادبیات فارسی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان، امیرحسین واحدی، هومن نمازی	فریبا رئوفی
علوم اجتماعی	فاطمه صفری	فاطمه صفری	کوثر شاه‌حسینی، سحر محمدی، سوگند بیگلری	زهره قموشی
زبان عربی	نوید امساکي	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	خدیجه
جغرافیا	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	جنت‌علی‌پور
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	نیما جواهری	فرهاد علی‌نژاد	زهره قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی‌نژاد	زهره قموشی

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	زهره دامیار
گروه مستندسازی	مدیر: مازیار شیروانی‌مقدم، مسئول دفترچه: زهره قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی

۱- گزینه «۲»

(امیر زراندوز)

۶ = مساحت مثلث - مساحت مستطیل $\Rightarrow 6 = مساحت قسمت رنگی$

$$\Rightarrow 4x - \frac{x \times x}{2} = 6 \Rightarrow 8x - x^2 = 12$$

$$\Rightarrow x^2 - 8x + 12 = 0 \Rightarrow (x-6)(x-2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=6 \text{ قق} \\ x=2 \text{ قق} \end{cases}$$

$$\text{مساحت مثلث} = \frac{x \cdot x}{2} = \frac{2 \times 2}{2} = 2$$

(ریاضی و آمار (۱)، معادله درجه دو، صفحه‌های ۱۹ تا ۲۲)

۲- گزینه «۱»

(پواد زنگنه قاسم‌آبادی)

اگر x_1 و x_2 ریشه‌های معادله باشد، با توجه به اطلاعات مسئله داریم:

$$x_1 = -\frac{1}{x_2} \Rightarrow x_1 x_2 = -1$$

$$-1 = \frac{-2m}{m-1} \Rightarrow 2m = m-1 \Rightarrow m = -1$$

$$-2x^2 + 3x + 2 = 0$$

بنابراین:

$$\text{مجموع ریشه‌ها} = \frac{-3}{-2} = \frac{3}{2} = 1.5$$

(ریاضی و آمار (۱)، معادله درجه دو، صفحه‌های ۲۷ تا ۳۲)

۳- گزینه «۱»

(امیررضا ذاکر زاده)

فرض می‌کنیم ضابطه تابع خطی به فرم $f(x) = mx + n$ باشد. در این صورت داریم:

$$f(-1) = 1 \Rightarrow m \times (-1) + n = 1 \Rightarrow -m + n = 1 \quad (1)$$

$$f(3) = 3 \Rightarrow m \times (3) + n = 3 \Rightarrow 3m + n = 3 \quad (2)$$

$$\begin{cases} -m + n = 1 \\ 3m + n = 3 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} m - n = -1 \\ 3m + n = 3 \end{cases} \Rightarrow 4m = 2 \Rightarrow m = \frac{1}{2}, n = \frac{3}{2}$$

$$\Rightarrow m = \frac{1}{2}, n = \frac{3}{2}$$

برای به دست آوردن محل تلاقی خط با محور x ها، باید $y = 0$ باشد، بنابراین:

$$f(x) = \frac{x}{2} + \frac{3}{2} \Rightarrow 0 = \frac{x}{2} + \frac{3}{2} \Rightarrow -\frac{x}{2} = \frac{3}{2} \Rightarrow x = -3$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۱)

۴- گزینه «۲»

(مهمربیرایی)

چون هر داده به غیر از a یکبار تکرار شده و مد داده‌ها منحصر به فرد است، پس a برابر مد و در نتیجه برابر میانگین و میانه است.

$$\frac{17+8+4+a+10+11}{6} = a \Rightarrow \frac{50+a}{6} = a$$

$$\Rightarrow 50+a = 6a \Rightarrow 5a = 50 \Rightarrow a = 10$$

$$\Rightarrow \text{داده‌ها: } 4, 8, 10, 10, 11, 17 \Rightarrow Q_3 = 11$$

نیمه دوم داده‌ها

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۵ تا ۸۸ و ۹۳ تا ۹۵)

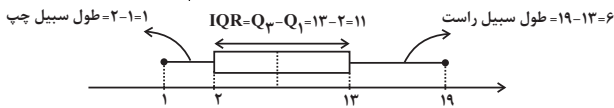
۵- گزینه «۱»

(امیر زراندوز)

ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کرده سپس چارک‌ها را به دست می‌آوریم:

$$1, 1, 2, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 12, 13, 13, 18, 19$$

$$Q_1 = 2, Q_2 = 7/5, Q_3 = 13$$

$$\Rightarrow \text{کسر خواسته شده} = \frac{1+6}{11} = \frac{7}{11}$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

۶- گزینه «۲»

(امیر زراندوز)

می‌دانیم در نمودار حبابی، متغیر سوم متناسب با مجذور شعاع و متناسب با مساحت دایره است. پس متغیر سوم (جرم) متناسب با ۹ است.

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۰ تا ۱۱۳)

۷- گزینه «۴»

(ابوالفضل بوری)

ابتدا ضابطه جبری هر یک از توابع داده شده را به دست می‌آوریم:

$$f(x) = a(x+2)^2 + 2 \xrightarrow{(0,0)} a(0+2)^2 + 2$$

$$\Rightarrow 0 = 4a + 2 \Rightarrow a = -\frac{1}{2} \Rightarrow f(x) = -\frac{1}{2}(x+2)^2 + 2$$

$$= -\frac{1}{2}(x^2 + 4x + 4) + 2 = -\frac{1}{2}x^2 - 2x - 2 + 2 = -\frac{1}{2}x^2 - 2x$$

$$f(x) = -\frac{1}{2}x^2 - 2x$$

$$g(x): (-2,0), (0,2) \Rightarrow m = \frac{0-2}{-2-0} = \frac{-2}{-2} = 1$$

$$\Rightarrow g(x) = x + 2$$

$$f(x) = g^2(x) \Rightarrow -\frac{1}{2}x^2 - 2x = (x+2)^2$$

$$\Rightarrow -\frac{1}{2}x^2 - 2x = x^2 + 4x + 4$$

$$\Rightarrow -\frac{1}{2}x^2 - x^2 - 2x - 4x - 4 = 0$$

$$\xrightarrow{\times 2} -x^2 - 2x^2 - 12x - 8 = 0 \Rightarrow -3x^2 - 12x - 8 = 0$$

$$\text{حاصل مجموع ریشه‌ها: } S = \frac{-b}{a} = \frac{-(-12)}{-3} = \frac{12}{-3} = -4$$

(ریاضی و آمار (۱) و (۲)، تابع و معادله درجه دو، صفحه‌های ۲۷ تا ۳۲ و ۵۶ تا ۷۰ و ۴۵ تا ۵۴)

۸- گزینه «۳»

(امیررضا ذاکر زاده)

با توجه به ضابطه f داریم:

$$f(\sqrt{3}) = [2\sqrt{3}] - 1 = 3 - 1 = 2$$

$$f\left(\frac{1}{2}\right) = \text{sign}\left(-\frac{1}{2}\right) = -1$$

$$\Rightarrow 2f(\sqrt{3}) + f\left(\frac{1}{2}\right) = 2(2) + (-1) = 3$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۲۷ تا ۳۹)

۹- گزینه «۲»

(ابوالفضل بویاری)

چون g ثابت است، پس:

$$g(x) = c$$

$$\frac{2c-4}{c} + \frac{4c-4}{c+2} = 6$$

$$\xrightarrow{\text{مخرج مشترک}} \frac{2c^2 - 4c + 4c - 4}{c^2 + 2c} + \frac{4c^2 - 4c}{c^2 + 2c} = 6$$

$$\Rightarrow \frac{6c^2 - 4c - 4}{c^2 + 2c} = 6 \Rightarrow 6c^2 - 4c - 4 = 6c^2 + 12c$$

$$\Rightarrow -16c - 4 = 0 \Rightarrow 16c = -4 \Rightarrow c = \frac{-4}{16} = \frac{-1}{4}$$

$$3g(x+1) + g^2(0) = 3\left(\frac{-1}{4}\right) + \left(\frac{-1}{4}\right)^2 = \frac{-3}{4} + \frac{1}{16}$$

$$\Rightarrow \frac{-6}{4} + \frac{1}{16} = \frac{-5}{4}$$

(ریاضی و آمار، تابع، صفحه‌های ۲۵ تا ۳۲)

۱۰- گزینه «۱»

(امیر زراندوز)

با توجه به فرمول نرخ بیکاری داریم:

$$\text{نرخ اولیه بیکاری} = \frac{\text{تعداد بیکاران}}{\text{اسم‌گذاری جمعیت فعال}} = \frac{x}{z} \Rightarrow x = yz$$

$$\text{نرخ جدید بیکاری} = \frac{\text{تعداد جدید بیکاران}}{\text{جمعیت جدید فعال}}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2}y = \frac{t}{3z} \Rightarrow \frac{y}{2} = \frac{t}{3z} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} \frac{y}{2} = \frac{t}{3z}$$

$$2t = 3yz \Rightarrow t = \frac{3}{2}yz \Rightarrow t = \frac{3}{2}x = 1/5x$$

بنابراین تعداد بیکاران جدید $1/5$ برابر تعداد بیکاران اولیه است.

(ریاضی و آمار، تابع، صفحه‌های ۶۰ تا ۶۱)

۱۱- گزینه «۲»

(امیر مقموریان)

طبق خواسته مسئله، اعضای شورا باید از ۴ کلاس متمایز باشند. ابتدا به

$$\binom{6}{4}$$

انتخاب می‌کنیم. سپس از هر کلاس به ۳ حالت عضوی از بین ۳ داوطلب آن کلاس انتخاب می‌کنیم.

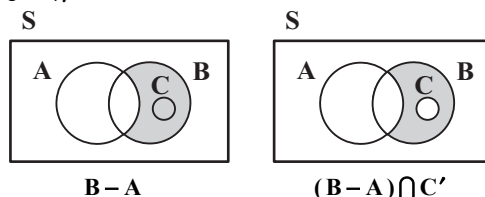
پس تعداد کل حالات برابر است با:

$$\binom{6}{4} \times 3^4 = 15 \times 81 = 1215$$

(ریاضی و آمار، آمار، احتمال، صفحه‌های ۲ تا ۱۱)

۱۲- گزینه «۴»

(ابوالفضل بویاری)

(ریاضی و آمار، آمار، احتمال، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۶)

۱۳- گزینه «۴»

(مهمرب بقیاری)

با توجه به قوانین احتمال داریم:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$$

$$\frac{P(A \cap B) = \frac{1}{4}P(A \cup B)}{P(A) = P(B) = 0/2}$$

$$4P(A \cap B) = P(B) + 0/2 + P(B) - P(A \cap B)$$

$$\Rightarrow 5P(A \cap B) = 2P(B) + 0/2 \quad *$$

$$P(B - A) = P(B) - P(A \cap B) = 0/2$$

$$\Rightarrow P(A \cap B) = P(B) - 0/2$$

$$\xrightarrow{*} 5P(B) - 5 \times 0/2 = 2P(B) + 0/2$$

$$3P(B) = 1/2 \Rightarrow P(B) = 0/4$$

(ریاضی و آمار، آمار، احتمال، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۷)

۱۴- گزینه «۲»

(امیررضا ذاکر زاده)

ابتدا قدر نسبت دنباله را به دست می‌آوریم:

$$d = \frac{b-a}{m+1} = \frac{62-18}{11} = 4$$

$$18, 22, 26, \underbrace{30, 34, 38}, \underbrace{42, 46, 50}, 54, 58, 62$$

سه جمه لمغوم سه جمه لمغوم

$$\frac{\text{مجموع سه جمله سوم}}{\text{مجموع سه جمله دوم}} = \frac{42 + 46 + 50}{30 + 34 + 38} = \frac{138}{102} = \frac{23}{17}$$

(ریاضی و آمار، آمار، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

۱۵- گزینه «۳»

(ابوالفضل بویاری)

با توجه به فرمول مجموع جملات دنباله هندسی داریم:

$$S_n = \nu S_f \Rightarrow \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} = \nu \times \frac{a_1(1-r^f)}{1-r}$$

$$\Rightarrow a_1(1-r^n) = \nu a_1(1-r^f)$$

$$\Rightarrow (1-r^n) = \nu(1-r^f) \Rightarrow (1-r^n)(1+r^f) = \nu(1-r^f)$$

$$\Rightarrow 1+r^f = \nu \Rightarrow r^f = \nu - 1$$

$$\xrightarrow{r>0} r = \sqrt[f]{\nu - 1}$$

(ریاضی و آمار، آمار، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۷۴ و ۸۴)

۱۶- گزینه «۴»

(ابوالفضل بویاری)

با دست آوردن جملات دنباله داریم:

$$a_{n+1} = \frac{5}{2+a_n}, a_1 = 3$$

$$n=1 \Rightarrow a_2 = \frac{5}{2+3} = \frac{5}{5} = 1 \Rightarrow a_2 = 1$$

$$n=2 \Rightarrow a_3 = \frac{5}{2+1} = \frac{5}{3} \Rightarrow a_3 = \frac{5}{3}$$

$$n=3 \Rightarrow a_4 = \frac{5}{2+\frac{5}{3}} = \frac{5}{\frac{11}{3}} = \frac{15}{11} \Rightarrow a_4 = \frac{15}{11}$$

اقتصاد

(نسرین بیغری)

۲۱- گزینه «۴»

(الف)

قیمت هر واحد X تعداد تولید = درآمد سالانه
تومان $150 \times 2000 = 300,000$ = درآمد سالانه
مجموع هزینه‌ها $= 25,000 + 5,000 + 5,000 + 15,000 + 20,000$
تومان $= 80,000$
تومان $300,000 - 80,000 = 220,000$ = سود

(ب)

$(-10,000)$ هزینه‌های قدیم - $(30,000)$ درآمد قدیم = سود جدید
 $10,000 + 30,000$ = هزینه‌های قدیم - درآمد قدیم = سود جدید
 $40,000$ = سود قدیم = سود جدید $\Rightarrow$
در نتیجه اگر این تولیدکننده تلاش کند با صرفه‌جویی در مصرف انرژی و مواد اولیه، هزینه‌های تولید خود را $10,000$ تومان کاهش دهد و با تبلیغات و بازاریابی بیشتر، درآمدش را $30,000$ تومان افزایش دهد، سود بنگاه $40,000$ تومان افزایش می‌یابد.
(اقتصاد، کسب و کار و کارآفرینی، صفحه‌های ۸ و ۹)

۲۲- گزینه «۳»

(علیرضا رضایی)

(الف) در نقطه A کارخانه می‌تواند 800 عدد چراغ خواب و 280 عدد لوستر تولید کند. در نقطه C کارخانه می‌تواند 200 عدد چراغ خواب و 520 عدد لوستر تولید کند. کارخانه در حال حاضر در نقطه A قرار دارد و می‌خواهد به نقطه C منتقل شود، هزینه فرصت این انتقال 600 عدد چراغ خواب است که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

(ب) بررسی قسمت «ب» در گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست است؛ اگر این شرکت همه منابع کمیاب را فقط برای تولید کالای چراغ خواب به کار گیرد، حداکثر 1500 عدد می‌تواند تولید کند.

گزینه «۲»: نادرست است؛ اگر این شرکت همه منابع کمیاب را فقط برای تولید کالای لوستر به کار گیرد، حداکثر 600 عدد می‌تواند تولید کند.

گزینه «۳»: صحیح است.

گزینه «۴»: صحیح است.

(ج) تولید در نقطه E ناکارا است؛ زیرا می‌توان از یک کالا بیشتر تولید کرد بدون اینکه از تولید کالای دیگر کاسته شود.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۷ تا ۴۱)

۲۳- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

قیمت در ابتدای سال - قیمت در انتهای سال = نرخ تورم کالای C
 $100 \times \frac{1,713,906 - 1,120,200}{1,120,200}$
درصد $= \frac{593,706}{1,120,200} \times 100 = 53$

$$n = 4 \Rightarrow a_5 = \frac{5}{2 + \frac{15}{11}} = \frac{5}{\frac{37}{11}} = \frac{55}{37} \Rightarrow a_5 = \frac{55}{37}$$

$$n = 5 \Rightarrow a_6 = \frac{5}{2 + \frac{55}{37}} = \frac{5}{\frac{129}{37}} = \frac{185}{129} \Rightarrow a_6 = \frac{185}{129}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۵۲ تا ۶۰)

۱۷- گزینه «۳»

(امیر زراندوز)

با ساده کردن مقدار X، داریم:

$$x = \frac{4}{2^3} \times 2^2 = 2 \left(\frac{4}{2} \right) = \frac{10}{2^3} = \frac{10}{8} = \frac{5}{4}$$

$$A = x \cdot \sqrt{x} \cdot \sqrt[3]{x} = x^1 \cdot x^{\frac{1}{2}} \cdot x^{\frac{1}{3}} = x^{\left(1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3}\right)} = x^{\frac{11}{6}}$$

$$\frac{10}{x=2^3} \rightarrow A = \left(\frac{10}{2^3}\right)^{\frac{11}{6}} = \frac{10^{11}}{2^{33}} = \frac{55}{2^9}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۱۵ تا ۹۴)

۱۸- گزینه «۲»

(ابوالفضل بواری)

$$\sigma^2 = 64 = \sigma^2$$

$$\sigma = 8 = \text{انحراف معیار}$$

۹۹/۹ درصد از داده‌ها در فاصله ۳ برابر انحراف معیار از طرفین میانگین قرار دارند. بنابراین فاصله مورد نظر به صورت $(\bar{x} + 3\sigma)$ و $(\bar{x} - 3\sigma)$ است. یعنی:

$$(171 - 3(8), 171 + 3(8)) \Rightarrow (147, 195)$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۹۱ تا ۹۵)

۱۹- گزینه «۲»

(امیر زراندوز)

چون ارزش گزاره $(\sim p \Rightarrow F)$ درست است، پس حتماً $\sim p$ نادرست و p درست است. ارزش $(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim q \Rightarrow p)$ هم درست است از طرفی می‌دانیم گزاره اخیر، همان $p \Leftrightarrow \sim q$ است، پس الان چون ارزش p درست است، لذا ارزش $\sim q$ هم درست و q نادرست است. در نتیجه:

$$(\sim p \wedge \sim q) \equiv (F \wedge T) \equiv F$$

(ریاضی و آمار (۲)، آشنایی با منطق و استلال ریاضی، صفحه‌های ۲ تا ۱۱)

۲۰- گزینه «۳»

(علیرضا عبیدی)

با بررسی هر مورد داریم:

(الف) $p \wedge (p \vee q) \equiv (p \vee F) \wedge (p \vee q) \equiv p \vee (F \wedge q)$

$\equiv p \vee F \equiv p \rightarrow$ درست است.

(ب) $(q \Rightarrow p) \equiv \sim q \vee p \equiv \sim p \vee q$

(ج) $p \vee (p \wedge q) \equiv (p \wedge T) \vee (p \wedge q) \equiv p \wedge (T \vee q)$

$\equiv p \wedge T \equiv p \rightarrow$ درست است.

(د) $(p \Leftrightarrow q) \equiv (\sim p \Leftrightarrow \sim q) \rightarrow$ درست است.

۳ مورد صحیح است.

(ریاضی و آمار (۲)، آشنایی با منطق و استلال ریاضی، صفحه‌های ۲ تا ۱۱)

افزایش قیمت باعث می‌شود از یک سو، تولیدکنندگان به تولید رغبت بیشتری نشان دهند و از سوی دیگر، مصرف‌کنندگان از مصرف خود بکاهند. این افزایش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله بین عرضه و تقاضا از بین برود و تعادل در بازار برقرار شود. بنابراین در سطح قیمت ۴۰۰ تومان، ۱۰۰ تومان افزایش قیمت موجب برقراری تعادل در بازار می‌شود. (اقتصاد، بازار پیست و چگونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

(سارا شریفی)

۲۶- گزینه ۲

تولید خالص داخلی = تولید خالص داخلی سرانه جمعیت

$$\Rightarrow \frac{3}{2} = \frac{\text{تولید خالص داخلی}}{50,000,000}$$

میلیون ریال ۱۶۰ = ریال ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ = تولید خالص داخلی

ارزش مواد غذایی $\frac{1}{3} \times$ = هزینه استهلاک

میلیون ریال ۲۰ = $\frac{1}{3} \times 60$ = هزینه استهلاک

هزینه استهلاک - تولید ناخالص داخلی = تولید خالص داخلی

هزینه استهلاک + تولید خالص داخلی = تولید ناخالص داخلی

میلیون ریال ۱۸۰ = $20 + 160$ = تولید ناخالص داخلی

ارزش ماشین‌آلات = x

$$\frac{x}{4} = \text{ارزش خدمات ارائه شده}$$

ارزش مواد غذایی + ارزش خدمات ارائه شده + ارزش ماشین‌آلات = تولید ناخالص داخلی

$$180 = x + \frac{x}{4} + 60 \Rightarrow 120 = \frac{5x}{4}$$

$$\Rightarrow x = \frac{120 \times 4}{5} = 96 \text{ میلیون ریال}$$

نکته: ارزش کالاهای واسطه‌ای در تولید کل جامعه، محاسبه نمی‌شوند.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

(مهری ضیائی)

۲۷- گزینه ۴

الف) بررسی قسمت «الف» در گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست است.

گزینه ۲: نادرست است؛ در دوران قاجار، تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه‌های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه‌های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می‌شد.

گزینه ۳: درست است.

گزینه ۴: نادرست است؛ ویژگی عمده دوره پهلوی، جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.

ب) بررسی قسمت «ب» در گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست است.

گزینه ۲: نادرست است؛ اینکه واحد ارزش در اتحادیه اروپا یورو، در آمریکا دلار و در ایران ریال (تومان) است، به وظیفه پول به عنوان «وسیله سنجش ارزش» اشاره دارد.

درصد ۵۳ = تورم کالای C = تورم کالای A = تورم کالای B

$$6,505,200 - 6,505,200 = \frac{53}{100} \times 6,505,200 \Rightarrow \text{تورم کالای A}$$

$$\Rightarrow 0 = \frac{53}{100} \times 6,505,200 = \text{قیمت در انتهای سال}$$

ریال ۹,۹۵۲,۹۵۶ = $3,447,756 + 6,505,200$ = قیمت در انتهای سال

$$\text{قیمت در ابتدای سال} = \frac{53}{100} \times 8,644,806 \Rightarrow \text{تورم کالای B}$$

قیمت در ابتدای سال - $8,644,806$ = (قیمت در ابتدای سال) $\frac{53}{100}$

$$\Rightarrow 1 = \frac{53}{100} \times 8,644,806$$

$$\Rightarrow \text{ریال } 5,650,200 = \frac{8,644,806}{1/53} = \text{قیمت در ابتدای سال}$$

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۱۰۱ و ۱۰۲)

(مهری ضیائی)

۲۴- گزینه ۴

الف) هدف اصلی از مالیات این است که درآمد دولت را تا حدی بالا ببرد که عملکرد دولت مؤثر واقع شود.

ب) بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست است.

گزینه ۲: درست است.

گزینه ۳: درست است.

گزینه ۴: نادرست است:

جمعیت فعال - افراد ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت غیرفعال

ج) زمانی که اقتصاد کشور گرفتار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن، بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان کاهش حجم پول در گردش (سیاست پولی انقباضی) را به کار می‌گیرد.

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۶۰، ۸۵، ۸۶ و ۱۰۳)

(سارا شریفی)

۲۵- گزینه ۳

الف)

کیلو ۶ = مقدار تقاضای تعادلی

کیلو ۰ = میزان تقاضا در قیمت ۷۰۰ تومان

کیلو ۶ = $6 - 0$ = میزان تقاضا در قیمت ۷۰۰ تومان - مقدار تقاضای تعادلی

ب) در سطح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی در بازار مازاد عرضه (کمبود تقاضا) داریم، یعنی در سطح قیمت ۶۰۰ تومان، معادل ۴ کیلو مازاد عرضه (کیلو $4 = 6 - 2$) داریم.

در سطح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی در بازار مازاد تقاضا (کمبود عرضه) داریم، یعنی در سطح قیمت ۳۰۰ تومان، معادل ۱۰ کیلو کمبود عرضه (کیلو $10 = 0 - 10$) داریم.

ج) در سطح قیمت ۵۰۰ تومان و مقدار ۶ کیلو تولیدکننده بیشترین دریافتی را دارد. (همواره در قیمت تعادلی، دریافتی تولیدکننده به بیشترین مقدار خود خواهد رسید.)

تومان $500 \times 6 = 3000$

د) در بازار هنگامی «کمبود عرضه (مازاد تقاضا)» اتفاق می‌افتد که قیمت از سطح قیمت تعادلی پایین‌تر باشد. در نتیجه، گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نخواهند شد. این گروه برای خرید کالا حاضرند مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود.

(مهری ضیائی)

۲۹- گزینه ۱

الف) برای محاسبه تولید ناخالص داخلی واقعی باید ارزش تولید کالاها را براساس قیمت‌های سال پایه (سال ۱۴۰۰) محاسبه کنیم؛ بنابراین خواهیم داشت:

تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۱۴۰۱:

$$(75 \times 150) + (400 \times 95) = 11,250 + 38,000 = 49,250$$

ب) برای محاسبه تولید ناخالص داخلی اسمی باید ارزش تولید کالاها را براساس قیمت‌های سال جاری یعنی سال ۱۴۰۱ محاسبه کنیم؛ بنابراین خواهیم داشت:

تولید ناخالص داخلی اسمی در سال ۱۴۰۱:

$$(75 \times 200) + (400 \times 100) = 15,000 + 40,000 = 55,000$$

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

(علیرضا رضایی)

۳۰- گزینه ۱

جمعیت فعال برابر با $\frac{2}{3}$ جمعیت بالای ۱۵ سال است، در نتیجه جمعیت غیرفعال برابر با $\frac{1}{3}$ جمعیت بالای ۱۵ سال خواهد بود، در نتیجه خواهیم داشت:

جمعیت بالای ۱۵ سال $\frac{1}{3} \times$ جمعیت غیرفعال

$$\Rightarrow \text{نفر } 13,200,000 = 4,400,000 \times 3 = \text{جمعیت بالای } 15 \text{ سال}$$

جمعیت کل کشور $\frac{1}{3} \times$ جمعیت بالای ۱۵ سال

$$\Rightarrow \text{جمعیت کل کشور} =$$

$$\text{میلیون نفر } 26 / 4 = 26,400,000 = \text{نفر } 13,200,000 \times 2$$

جمعیت بالای ۱۵ سال $\frac{2}{3} \times$ جمعیت فعال

$$\Rightarrow \text{نفر } 8,800,000 = \frac{2}{3} \times 13,200,000 = \text{جمعیت فعال}$$

جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال

$$\Rightarrow \text{نفر } 2,640,000 = 8,800,000 - 6,160,000 = \text{جمعیت بیکار}$$

درصد $30 = \frac{2,640,000}{8,800,000} \times 100 = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$

(اقتصاد، رکود، بیکاری و فقر، صفحه‌های ۸۵ و ۸۶)

(سارا شریفی)

۳۱- گزینه ۲

• غلط است. در تولید ناخالص داخلی (GDP)، مجموع تولید یک کشور در داخل مرزهای آن مد نظر است اما در تولید (درآمد) ملی، ارزش همه کالاها و خدمات تولیدشده توسط مردم یک کشور، چه در داخل و چه در خارج مد نظر است.

• غلط است. ارزش حاصل از خرید و فروش کالاهای دست دوم از جمله خودرو، مبلمان یا خانه در محاسبات لحاظ نمی‌شوند. این قبیل کالاها زمانی که برای اولین بار تولید و فروخته شده‌اند، به حساب آمده‌اند.

• درست است.

• غلط است. نرخ بیکاری از مقدار واقعی‌اش فاصله دارد ولی در هر صورت، همچنان بهترین سنجه برای مشخص شدن وضعیت بیکاری در جامعه است.

• غلط است. عبارت «پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.» به ویژگی «ریسک‌پذیر بودن» از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق اشاره دارد.

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۶، ۸۶، ۱۱۹، ۱۲۰ و ۱۲۵)

گزینه ۳: نادرست است؛ اینکه با پول می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن‌ها را با هم سنجید، به وظیفه پول به عنوان «وسیله سنجش ارزش» اشاره دارد.

گزینه ۴: درست است.

ج) آمریکا - کانادا - مکزیک - پیمان نفتا

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۷۴، ۹۸، ۱۰۸ و ۱۰۹)

(علیرضا رضایی)

۲۸- گزینه ۱

الف)

= مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده

مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در مرحله آخر

قیمت کالا در مرحله پایانی $\times$ نرخ مالیات بر ارزش افزوده =

$$\Rightarrow \text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده} = 164,000 \times 18,040 = 18,040$$

$$\Rightarrow 18,040 + 164,000 = 182,040 = \text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده}$$

$$\Rightarrow \text{درصد } 11 = 182,040 / 1,654,545 = \text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده بر حسب درصد}$$

ب)

مرحله ۳	مرحله ۲	مرحله ۱	
$164,000 + (164,000 \times \frac{9}{100}) = 178,760$	$96,000 + (96,000 \times \frac{9}{100}) = 104,640$	$75,200 + (75,200 \times \frac{9}{100}) = 81,968$	قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده
$164,000 \times \frac{9}{100} = 14,760$	$96,000 \times \frac{9}{100} = 8,640$	$75,200 \times \frac{9}{100} = 6,768$	مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده
۸,۶۴۰	۶,۷۶۸	—	اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌ای که در مرحله پرداخت شده
$14,760 - 8,640 = 6,120$	$8,640 - 6,768 = 1,872$	۶,۷۶۸	مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده
$6,768 + 1,872 + 6,120 = 14,760$			مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده

(اقتصاد، نقش دولت در اقتصاد چیست؟، صفحه ۶۳)

۳۲- گزینه «۳»

(الف)

$$\text{سهم دهک اول} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص توزیع درآمد}$$

$$\Rightarrow \text{سهم دهک اول} \times \text{شاخص توزیع درآمد} = \text{سهم دهک دهم}$$

$$\Rightarrow \text{درصد} = 22 = 11 \times 2 = \text{سهم دهک دهم}$$

مجموع کل سهم دهکها به جز سهم دهک هشتم = ۱۰۰ - سهم دهک هشتم

$$\Rightarrow \text{سهم دهک هشتم} =$$

$$100 - (2 + 3 + 4 + 6 + 8 + 10 + 12 + 18 + 22)$$

$$\Rightarrow \text{درصد} = 15 = 100 - 85 = \text{سهم دهک هشتم}$$

(ب) ۳۰ درصد جمعیت کم درآمد جامعه یعنی مجموع سهم دهکهای اول، دوم و سوم، در نتیجه ۳۰ درصد جمعیت پایین جامعه، ۹ درصد از درآمد ملی را نصیب خود کرده است

$$\text{درصد} = 9 = 2 + 3 + 4 = \text{سهم} \quad 30 \text{ درصد پایین جامعه از درآمد ملی}$$

$$\text{میلیارد دلار} = \frac{9}{100} \times 40 = 3.6 = \text{سهم} \quad 30 \text{ درصد پایین جامعه از درآمد ملی}$$

(ج) در توزیع درآمد به روش شاخص دهکها مردم کشور به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌شوند در نتیجه اگر جمعیت کل کشور ۷ میلیون نفر باشد، خواهیم داشت:

$$\text{هزار نفر} = 700 = 70 \times 10 = \frac{7}{10} = \text{جمعیت دهک هشتم}$$

(د) ۴۰ درصد از درآمد ملی این کشور به ۲۰ درصد پر درآمد جامعه تعلق دارد.

۱۵ درصد از درآمد ملی این کشور به ۴۰ درصد پایین جامعه تعلق دارد.

۲۳ درصد از درآمد ملی به ۵۰ درصد کم درآمد جامعه تعلق دارد.

۵۵ درصد از درآمد ملی به ۳۰ درصد بالای جامعه تعلق دارد.

اطلاعات ذکر شده در مورد وضعیت توزیع درآمد کشور A در همه گزینهها به جز گزینه «۱» صحیح است.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۳ و ۱۲۴)

۳۳- گزینه «۱»

(نسرین معفری)

کشور ژاپن در تولید رایانه مزیت مطلق دارد. (این کالا را ارزان تر و با منابع کمتری از سایر کشورها تولید می‌کند.)

کشور کره جنوبی در تولید خودرو مزیت مطلق دارد. (این کالا را ارزان تر و با منابع کمتری از سایر کشورها تولید می‌کند.)

بهتر است هر کشور در محصولی که مزیت دارد، تخصص و تمرکز یابد و سایر محصولات را از یکدیگر بگیرند.

بهتر است کشور ژاپن، رایانه را در داخل تولید کند و خودروی مورد نیاز خود را از کشور کره جنوبی وارد کند.

کشور کره جنوبی نیز، خودرو را در داخل تولید کند و رایانه مورد نیاز خود را از کشور ژاپن وارد کند.

ملاحظه می‌شود که کشور استرالیا در تولید خودرو و رایانه نسبت به کشورهای ژاپن و کره جنوبی مزیت اقتصادی ندارد؛ یعنی هیچ یک از کالاها را به صرفه تولید نمی‌کند. اقتصاددانان در این حالت از مفهوم مزیت نسبی استفاده می‌کنند.

هر چند کشور استرالیا در تولید خودرو و رایانه نسبت به دیگر کشورها مزیت مطلق ندارد اما در کشور خود خودرو را ارزان تر و با منابع کمتری از رایانه تولید می‌کند و لذا در تولید خودرو مزیت نسبی دارد. بنابراین باید در تولید خودرو متمرکز شود و رایانه مورد نیاز خود را از کشور ژاپن وارد کند. (اقتصاد، تجارت بین‌الملل، صفحه‌های ۷۱ و ۷۲)

۳۴- گزینه «۲»

(علیرضا رشایی)

(الف) در معاملاتی که با چک انجام می‌شود در واقع پول نقد بین افراد رد و بدل نمی‌شود، بلکه بانک موجودی حسابی را کاهش و موجودی حساب دیگری را افزایش می‌دهد.

(ب) جنگها و تحریمهای اقتصادی قرنهای اخیر و رفتار خودخواهانه برخی کشورها موجب شده است تا اقتصاددانان به اهمیت خودکفایی در برخی از تولیدات داخلی و عدم وابستگی برای تأمین آنها از خارج تأکید کنند.

(ج) در بخش اقتصادی قانون اساسی بر آموزههایی همچون اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان و استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۷۵، ۹۵ و ۱۱۰)

۳۵- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

(الف) با محاسبه نسبت دهک دهم به دهک اول در کشورهای مختلف، شاخصی به دست می‌آید که برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد بین آنها به کار می‌رود. هرچه این نسبت «بیشتر» باشد، توزیع درآمد در آن جامعه «نامناسب تر» است.

(ب) ثبات اقتصادی - استحکام اقتصادی - تاب‌آوری اقتصاد - پایداری

(ج) - کالاهای جانشین کالاهایی هستند که در استفاده یا مصرف جایگزین یکدیگر می‌شوند. در این زمانی که قیمت یک کالا افزایش می‌یابد، تقاضا برای آن کاهش و تقاضا برای کالای جانشین افزایش می‌یابد. برعکس زمانی که قیمت یک کالا کاهش می‌یابد، تقاضا برای آن افزایش و تقاضا برای کالای جانشین کاهش می‌یابد. کالاهای جانشین مانند: گوشت سفید و قرمز - کالاهای مکمل کالاهایی هستند که به صورت تکمیلی و با هم مصرف می‌شوند. مثل: قند و چای، اتومبیل و بنزین، مسواک و خمیردندان و ... افزایش قیمت یکی از کالاهای مکمل باعث کاهش در میزان تقاضا برای کالاهای دیگر خواهد شد و برعکس.

(د) بیکاری ساختاری: بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.

(ه) عملکرد بانکها

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۵۱، ۸۷، ۹۸، ۱۱۱، ۱۲۳ و ۱۲۴)

زبان و ادبیات فارسی (اختصاصی)

۳۶- گزینه ۱

مبتنی بر فراهی) در این دوره ادبیات رونقی تازه گرفت و کسانی مانند جامی و دولت‌شاه کتاب‌های ارزشمندی نوشتند؛ هرچند این رونق، بنیادی نبود. (علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۱۸ و ۱۹)

۳۷- گزینه ۲

(سیدعلیرضا علویان) دولت سامانی در قرن چهارم هجری روی کار آمد و رسم‌ها و سنت‌های فرهنگی کهن ایرانی را رواج داد. بخارا در زمان سامانیان عمده‌ترین مرکز فرهنگی به‌شمار می‌رفت.

(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات، صفحه ۴۱)

۳۸- گزینه ۴

(رضا نوروزیگی) عبارت «الف» مربوط به قرن نهم، عبارت «ب» مربوط به قرن یازدهم، عبارت «ج» مربوط به قرن هشتم، عبارت «د» مربوط به قرن هفتم و عبارت «ه» مربوط به قرن دهم است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۱۴، ۱۶، ۱۸، ۵۹ و ۶۱)

۳۹- گزینه ۲

(رضا نوروزیگی) عبارت‌های «ب» و «د» صحیح می‌باشند. بررسی سایر عبارت‌ها:

«الف»: زبان شعر معاصر ساده و روان می‌باشد.

«ج»: زبان و واژگان قاصید دوره انقلاب به سبک خراسانی نزدیک است.

«ه»: تفکر اومانیستی گاهی در آثار بعد از انقلاب به‌طور کم‌رنگ دیده می‌شود.

«و»: داستان‌های دهه اول انقلاب، ابتدا سیاسی و بعد اجتماعی بودند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۹۶ تا ۱۰۲)

۴۰- گزینه ۴

(یاسین مهریان) زبان پهلوی، در مرحله‌ای میان فارسی باستان و «فارسی نو (دری)» قرار دارد.

سایر ویژگی‌ها، همگی درست هستند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۰)

۴۱- گزینه ۲

(یاسین مهریان) محتوای نثرهای دوره سامانی، بیشتر «علمی» است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و دینی هم دیده می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۵)

۴۲- گزینه ۲

(فراه فرروزان‌کیا) تشریح عبارت‌ها: الف) این عبارت صحیح است.

ب) شاعرانی از قبیل صائب از به کار بردن زبان قدیم پرهیز می‌کردند؛ چراکه شعر از مدرسه به بازار آمده بود.

ج) زبان سبک هندی را باید زبانی واقع‌گرا قلمداد کرد؛ زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره بوده است.

د) این عبارت صحیح است.

ه) نمونه‌های معروف نثر بینابین در دوره صفویه، حبیب‌السیر از خواندمیر و احسن‌التواریخ از حسن‌بیگ روملو می‌باشند.

توجه داشته باشید که دیباچه شرفنامه بدلیسی و عیار دانش به نثر مصنوع نوشته شده است. متن اصلی کتاب شرفنامه بدلیسی (به‌جز دیباچه این اثر) به نثر ساده است. در مورد متن اصلی عیار دانش هم اطلاعاتی در کتاب درسی داده نشده است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۸۱ تا ۸۴)

۴۳- گزینه ۴

(فراه فرروزان‌کیا) تشریح ابیات:

الف) استفاده از هر پدیده‌ای برای مضمون‌سازی در شعر از ویژگی‌های شعر سبک هندی است. صائب خود را چنان دور از خنده می‌بیند که اگر حتی خنده‌ای غنچه‌وار داشته باشد، تبدیل به خمیازه می‌شود.

ب) کاربرد فراوان لغات عربی از ویژگی‌های برجسته سبک عراقی است. شعر، سروده خاقانی است.

ج) برتری عشق بر عقل از ویژگی‌های برجسته سبک عراقی است.

د) تک‌بیت‌گویی تحسین‌برانگیز در شعر از ویژگی‌های شعر سبک هندی است. در این شاهبیت، صائب استادانه و رندانه به دشوارترین موضوع عرفانی (وحدت وجود) پرداخته است، البته با زبان و طرز خاص نگرشش. ضمناً استفاده از اسلوب معادله از ویژگی‌های ادبی بارز سبک هندی است.

ه) در این بیت هم خواجه از لغات عربی و زبان فاخر استفاده کرده است که در سبک هندی کمتر دیده می‌شوند. خواجه از شاعران سبک عراقی است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۳۶، ۳۷ و ۸۱ تا ۸۳)

۴۴- گزینه ۲

(فراه فرروزان‌کیا) در مصراع دوم بیت گزینه ۲، «و بار» آمده است که هیچ‌کدام نشانه منفی‌ساز فعل نیستند. این ساختار در زبان امروز هم به کار می‌رود. این مصراع را می‌توان این‌گونه بازنویسی کرد: نه جست‌وجوی آب و نه سراغ‌گرفتن از دانه لازم بود. ملاحظه می‌کنید که در دستور امروزی هم فعل مثبت است.

تشریح سایر ابیات:

گزینه ۱: «۱» در مصراع اول فعل منفی است، اما نشانه منفی‌ساز آن جداگانه نوشته شده است: اگر رضایت تو [شاه] را نجست، به‌زودی کیفر آن را دید و اگر بابت این کوتاهی رضایت تو را نجوید، کیفر [دوچندان] خواهد دید!

گزینه ۳: «۳» دل‌نهادن همیشگی نه رواست. = دل‌نهادن برای همیشه روا نیست.

گزینه ۴: «۴» اگر نه گفت ادیبانش [ادیبان دربار شاه] آب حیوان است = اگر گفت (سروده‌های) ادیبان آب حیوان نیست ...

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه ۱۷)

۴۵- گزینه ۲

(سیدعلیرضا احمدی) تشبیه مضمّر (پنهان)، تشبیهی است که در آن مشبه (که در اغلب موارد معشوق یا پدیده‌ای مربوط به اوست) به‌طور ضمنی و زیرپوستی به مشبه‌به (که اکثراً پدیده‌ای طبیعی است) مانند می‌شود. در این بیت قائل، به‌طور پنهان، یار (آن ترک) را پری فرض می‌کند و مادر او را مورد پرسش قرار می‌دهد که اگر خود پری نیستی، چرا پری به‌دنیا می‌آوری؟! در این کلام ادعایی نهفته است. ادعای همانندی یار و پری!

گزینه «۳»: متناقض‌نما: کاهش (نقصان) از بالیدن (تناور شدن و رشد کردن) / مجاز: آب و نان ← رزق و روزی
گزینه «۴»: مقابل هم قرار گرفتن سجع‌های متوازن و متوازی (کلمات هم‌وزن) در هر دو مصراع / جناس: ندارد.
(علوم و فنون ادبی (۱)، (۲) و (۳)، بیان و بریع، ترکیبی)

۴۹- گزینه «۳»
بیت (الف) تشبیه: لعل لب (تشبیه لب به لعل) - باده لعل لب (تشبیه لب به باده لعل) - باده لعل (تشبیه باده به لعل) / استعاره: نرگس مخمور
بیت (ج) تشبیه: مهر رخ (تشبیه رخ به مهر: خورشید) - یاقوت صفت (تشبیه گوینده به یاقوت) / استعاره: ماه دل افروز
تشریح گزینه‌های دیگر:

بیت (ب) تشبیه: ترجیح قامت یار بر قامت شمشاد / استعاره: سرو چمان (استعاره از یار)
بیت (د) تشبیه: غمت کیمیاست / استعاره: زر و سیم مذاب
(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۵۰- گزینه «۱»
«دور» در دو معنای احتمالی «چرخش مدور جام شراب» و «دوران» مورد استفاده قرار گرفته است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۲»: واژه «مهر» در معنای محبت و عاشقی مورد استفاده قرار گرفته است و معنای دوم آن (مهرپرستی یا همان میترائیسم) با واژه «آیین» تناسب دارد.

گزینه «۳»: واژه «مدام» در معنای همیشه و پیوسته آمده است و معنای دوم آن با «شیشه» تناسب دارد.
گزینه «۴»: واژه «مویه‌مو» در معنای دور و نزدیکش ایهام می‌سازد. یکی به معنای کنایی با دقت (مویه‌مو شمردن = با دقت شمردن) و دیگری در معنای لفظی به لفظ این عبارت (تک‌تک موها را شمردن). هم‌چنین در این بیت ایهام تناسب هم به چشم می‌خورد. واژه «تار» در معنای تاریک آمده است و معنای دوم آن (تار مو) با واژه‌های «زلف» و «مویه‌مو» تناسب دارد.
(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع معنوی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۵۱- گزینه «۴»
بیت اول: حسن تعلیل: آوردن دلیل غیرمنطقی برای دل‌بستن به خال یار / تشبیه: «دانه‌های خال» و «دام بلا»
بیت دوم: حسن تعلیل: آوردن دلیل غیرمنطقی برای خم شدن قامت شاعر / تشبیه: تن به چنگ (که سازی خمیده‌قامت است) تشبیه شده است و تشبیه «اشک» به «تار» (تار و پود لباس) از لحاظ کشیده شدن و پایین آمدن مشهود است. (تار بافت عمودی لباس یا پارچه است و پود بافت افقی آن)
(علوم و فنون ادبی (۱)، (۲) و (۳)، بیان و بریع، ترکیبی)

۵۲- گزینه «۳»
بیت، در وزن «مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فعلاً» سروده شده است:
بِ نَوْ كِ خَا / رِ جَ فَا خَس / تِ یَمِ نَا / یَا / زَرِ دَمِ
چَ بَرِ گِلِ / سَخِ نِیْ گَف / تَ مَتِ بَا / یَا / زَرِ دِی
(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

نکته: «آن ترک»، یعنی آن «یار ترک». فرق است میان استعاره مصرحه و صفت جانشین اسم. در استعاره مصرحه، مشبه‌به به جای مشبه می‌آید. اگر استعاره باشد می‌توانیم بگوییم «یار» مانند «ترک» است! بدیهی است که نمی‌شود چنین گفت؛ پس استعاره منتفی است.
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تشبیه: «تو سایه خدایی» / استعاره: «چشم عقل»
گزینه «۳»: تشبیه: «جهانی» = جهان هستی / استعاره: «جهان پیرگشته»
گزینه «۴»: تشبیه: «سنگدل» و «سیم‌سینه» / استعاره: «نگار» ← یار
(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۴۶- گزینه «۳»
نکته مهم درسی:
برای تشخیص جناس، باید علامت جمع، ضمیر، تر و ترین و ... را کنار بگذاریم و فقط اصل واژه‌ها را بررسی کنیم؛ برای مثال در گزینه «۳»، بین «کام» و «کامم» جناس ناقص افزایشی برقرار نیست؛ چون «م» در واژه «کامم» ضمیر است و به حساب نمی‌آید.

تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: بین «یاسمن» و «یاس من» جناس مرکب وجود دارد. آدر این نوع جناس، یک کلمه معنادار، به اجزای معناداری تقسیم می‌شود؛ مثل «بیدار» و «بی دار» در بیت «ای دل از این واقعه بیدار شو / کشته در این معرکه، بی دار شو»
گزینه «۲»: «آنی» اول: لحظه‌ای؛ «آنی» دوم: آن هستی ← جناس تام (همسان)
گزینه «۴»: «حق» اول: خدا؛ «حق» دوم: سزاواری، حقوق ← جناس تام (همسان)
(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی، ترکیبی)

۴۷- گزینه «۲»
ب) «دانه انسان» اضافه تشبیهی است (انسان به دانه‌های تشبیه شده که بعد از فرورفتن در زمین دوباره می‌روید).
ج) شاعر علت رفتن ذره را به سمت خورشید همت بلند او می‌داند، در صورتی که دلیل غیرواقعی برای این موضوع آورده است.
الف) کلمه «بو» در این بیت ایهام دارد: ۱- رایحه ۲- امید
د) «روده و گرفته و برده»: (لف ۱، لف ۲، لف ۳) و «ز لاله تاج و ز گل یاره و از سمن دستار»: (نشر ۱، نشر ۲، نشر ۳) لف و نشر مرتب می‌باشد.
(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

۴۸- گزینه «۴»
بررسی آرایه‌های ابیات:
گزینه «۱»: لف و نشر: لف‌ها: زلف، ابرو - نشرها: کمان و کمند (لف و نشر مشوش) / کنایه: گره به ابرو افکندن ← نشان دادن خشم و ناراحتی
گزینه «۲»: تضاد: درنگ و شتاب / تضمین: حزین لاهیجی مصراع دوم را از بیت زیر از حافظ تضمین کرده است: صبح است ساقیا قدحی پر شراب کن / دور فلک درنگ ندارد شتاب کن

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: اختیارات وزنی: بلند بودن هجای پایانی در هر دو مصراع / حذف همزه: یک مورد در «صلاح از»

گزینه «۲»: اختیارات وزنی: بلند بودن هجای پایانی در هر دو مصراع و آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در هر دو مصراع / حذف همزه: یک مورد در «ساختم از»

گزینه «۳»: اختیارات وزنی: بلند بودن هجای پایانی در مصراع دوم و آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در مصراع نخست / حذف همزه: یک مورد در «آگهی از»

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۵۷- گزینه «۳»

این بیت، در وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» سروده شده است و نام بحر عروضی آن، درست مشخص شده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مصراع در وزن «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» سروده شده است و نام بحر آن، «رجز مثنیٰ سالم» است.

گزینه «۲»: مصراع در وزن «فعولن فعولن فعولن فعولن» سروده شده است و نام بحر آن، «مقتارب مثنیٰ سالم» است.

گزینه «۴»: مصراع در وزن «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» سروده شده است و نام بحر آن، «هزج مسدّس سالم» است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۰۷ تا ۱۰۸)

۵۸- گزینه «۳»

این گزینه از وزن‌واژه «مفاعِلن» تشکیل شده است؛ وزن سایر گزینه‌ها درست ذکر شده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۰۴ تا ۱۰۷)

۵۹- گزینه «۳»

قاعده قافیه در این گزینه قاعده اول قافیه می‌باشد، ولی قاعده قافیه سایر ابیات، قاعده دوم قافیه است.

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بشارت‌ها و حرارت‌ها، «ت» حروف قافیه و «ها» حروف الحاقی.

گزینه «۲»: میغ‌ها و تیغ‌ها، «یغ» حروف قافیه و «ها» حروف الحاقی.

گزینه «۳»: بلاست و ماجراست، «ا» حرف قافیه و «ست» ردیف می‌باشد.

گزینه «۴»: خارخار و داردار، «ار» حروف قافیه.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۲)

۶۰- گزینه «۳»

ردیف: زنم / واژه‌های قافیه: هم، دم / حروف قافیه: - م (مصوت کوتاه + صامت)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ردیف: دارم از او / واژه‌های قافیه: جنون، خون / حروف قافیه: ون (مصوت بلند + صامت)

۵۳- گزینه «۳»

وزن این بیت «مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فاعِلن» است که فاقد اختیار شاعری زبانی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: بیت در وزن «مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فاعِلن» سروده شده است که در هجای هفتم هر دو مصراع (و، ی) اختیار «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» به کار رفته است.

گزینه «۲»: وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعِلن» است که در هجای هشتم مصراع اول (ذ) اختیار «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» به کار رفته است.

گزینه «۴»: وزن این بیت «مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فاعِلن» است که در هجای پنجم مصراع اول از اختیار شاعری «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» استفاده شده است و «زی» باید کوتاه تلفظ شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۴)

۵۴- گزینه «۳»

وزن بیت گزینه «۳»:

UU--	U-U-	---
مستفعل	فاعلات	مستفعل
(مفعولن)		

یا

U--	-U-U	---U
مفعول	مفاعِلن	مفاعیلن

اوزان سایر ابیات:

گزینه «۱»:

-UU-	-UU-	-U-
مفتعلن	مفتعلن	فاعلن

گزینه «۲»:

-U-U	--UU	-U-U	-UU
مفاعِلن	فاعلاتن	مفاعِلن	فعلن

گزینه «۴»:

-UU-	U-U-	-UU-	-
مفتعلن	فاعلات	مفتعلن	فع

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۵۵- گزینه «۳»

در این گزینه وزن صحیح بیت به صورت «مفعول مفاعِلن فعولن» می‌باشد. وزن‌های سایر گزینه‌ها به صورت صحیح نوشته شده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۵۶- گزینه «۴»

اختیارات وزنی بیت: آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در مصراع دوم / ابدال (تبدیل فعلن به فعلن) در انتهای مصراع نخست / بلند تلقی کردن هجای پایانی در مصراع دوم

اختیارات زبانی: حذف همزه در عبارات: «کم است»، «است از»، «مور این‌جا» و «نامید از»

علوم اجتماعی

۶۶- گزینه «۳» (آزیتا بیدری)
پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به‌وجود آورده‌اند مستقل می‌شوند و برای شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی لازم است کمی بیشتر به واژه دیگران بیندیشیم. کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد. رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران و حتی دوربین مخفی، کنش اجتماعی است.
(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۱۱ تا ۱۴)

۶۷- گزینه «۳» (فاطمه صفری)
- جهان‌های اجتماعی مختلف را می‌توان براساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن‌ها و نیز فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که به‌دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.
- از فرایند از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها با عنوان زوال عقلانیت ذاتی و زوال معنا یاد می‌شود.
- ناپسند بودن اسراف و تبذیر در جامعه ما، آرمانی است که بیرون از قلمرو واقعی قرار دارد.
- جهان اساطیری طبیعی را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌های آن‌ها می‌بیند و با طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت، امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت را دور از دسترس می‌سازد.
(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۴۴، ۴۷، ۴۹ و ۵۳)

۶۸- گزینه «۴» (ریحانه امینی)
- طبقه متوسط (سوم) جهت کسب اعتبار برای خودش، به ارزیابی گروه‌های دیگر براساس مفید بودن یا نبودن آن‌ها پرداخت و با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی، آن‌ها را بی‌اعتبار ساخت.
- در جوامع سکولار و دنیوی، امکان رأی دادن به قوانین الهی وجود ندارد. اکثریت مردم الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی به حاکمیت اسلامی رأی دادند، اما کودتای نظامی مانع از اجرای نتایج انتخابات شد.
- بحران هویت فرهنگی در جایی به وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد.
- علل درونی یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد و اعضای جهان اجتماعی مربوط می‌شود یا به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در هویت فرهنگی جهان اجتماعی باز می‌گردد.
(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۸۴، ۸۶، ۹۲ و ۹۳)

۶۹- گزینه «۱» (نگار غلامی)
- هنگامی که قدرت برخلاف حکم و قانون الهی باشد و تبعیت از قدرت هم از روی احساس رضایت باشد، اقتداری غیرمشروع شکل می‌گیرد.
- اگر قدرت موافق حکم و قانون و اراده تشریحی خداوند اعمال شود، مشروعیت حقیقی دارد.
- اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را نیز تأمین می‌کند.
(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۱۱۹ تا ۱۲۱)

گزینه «۲»: ردیف: دادند / واژه‌های قافیه: امید، خورشید/ حروف قافیه: ید (مصوت بلند + صامت)
گزینه «۴»: ردیف: ندارد / واژه‌های قافیه: تیو، غریو/ حروف قافیه: یو (مصوت بلند + صامت)
(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۶۱- گزینه «۲» (مسن اصغری)
مفهوم مشترک ابیات مرتبط: تأسف خوردن شاعر به‌دلیل از دست دادن یاران و عزیزان و تنها گذاشتن او
مفهوم بیت گزینه «۲»: راه برگشتی به این دنیا برای مردگان نیست.
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۴۷)

۶۲- گزینه «۱» (مسن اصغری)
مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و گزینه‌های مرتبط: بی‌فایده بودن تلاش و کوشش انسان در روی آوردن بخت و اقبال و رسیدن رزق و روزی
مفهوم بیت گزینه «۱»: بدون تلاش و کوشش رزق و روزی میسر نمی‌شود.
(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه ۵۴)

۶۳- گزینه «۲» (مسن اصغری)
مفهوم مشترک ابیات: کامروایی انسان با تسلیم شدن در برابر اراده و خواست الهی (ترجیح رضای حق بر رضای خود)
مفهوم بیت گزینه «۲»: خشنودی شاعر از گرفتار شدن در دام عشق و حسرت او از ناکامی
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۱۴)

۶۴- گزینه «۱» (مسن اصغری)
«محبوبه نیلگون عماری» استعاره از خورشید و مفهوم بیت هم بیانگر طلوع خورشید است.
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه‌های ۳۷، ۶۴ و ۱۱۳)

۶۵- گزینه «۳» (فهرار فرروزان‌کیا)
مفهوم کلی بیت صورت سؤال «در رنج دوری یار بودن و زردویی» است که مفهوم مقابل آن در گزینه «۳» آمده است.
تشریح مفهوم ابیات:

گزینه «۱»: شاعر به خماری بعد از نوشیدن می اشاره می‌کند و می‌گوید کسانی که خون دل می‌خورند، سرخ‌رویی‌شان از همین می‌آید، نه اینکه حالشان خوب باشد.
گزینه «۲»: در این بیت، صائب بر این باور است که زردویی و اندوه او به آسانی درمان‌پذیر نیست.
گزینه «۳»: شاعر با وجود زردویی و گریه در هجران یار، از این غم بالارزش راضی و خرسند است.
گزینه «۴»: صائب در این بیت بی‌بهرگان از عواطف انسانی را شایسته اندوه قلبی می‌داند.
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۹۰)

۷۰- گزینه «۳»

(نگار غلامی)

- با رشد تجارت، کشف آمریکا و بالا گرفتن تب طلا، زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب-رعیتی فراهم آمد.
 لیبرالیسم اولیه، بیشتر رویکردی فردی و اقتصادی داشت.
 - جوامع سوسیالیستی با دو مشکل اساسی روبه‌رو شدند:
 الف) از بین رفتن آزادی افراد: به بهانه عدالت اقتصادی، نه تنها آزادی معنوی، بلکه آزادی دنیوی افراد نیز از بین رفت.
 ب) پیدایش طبقه جدید: با اینکه مارکس و مارکسیست‌ها طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه‌داری می‌دانستند و به آن انتقاد داشتند، در کشورهای سوسیالیستی طبقه جدیدی شکل گرفت که نه براساس ثروت بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.

انقلاب فرانسه ریشه در دوران رنسانس، اندیشه‌های فلسفی روشنگری و تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی دارد.

(جامعه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۴۸، ۵۳، ۷۶ و ۸۰)

۷۱- گزینه «۱»

(شهریار عبدالله)

- در نیمه دوم قرن بیستم، با روشن شدن اینکه علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است، علم مدرن زیر سؤال رفت.

- با انتقال فشار ناشی از بحران اقتصادی به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد توسط سرمایه‌داران، بحران اقتصادی با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنه آن افزوده می‌شود.

- با گسترش زندگی مدرن انواع آسیب‌های زیست‌محیطی نیز گسترش یافت.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۳، ۹۵، ۹۹ و ۱۰۰)

۷۲- گزینه «۲»

(آزیتا بیرقی)

- مشروعیت قرارداد کمپ دیوید در باور مسلمانان مخدوش شد. $\leftarrow$ پیامد بازگشت به اسلام با شکل‌گیری انقلاب اسلامی

- کشورهای اسلامی همچنان در جایگاه کشورهای پیرامونی و استعمارزده باقی ماندند. $\leftarrow$ علت اعتراض نسل دوم روشنفکران به عملکرد روشنفکران نسل اول

- هراسی که پس از جنگ جهانی دوم نسبت به بلوک شرق وجود داشت متوجه جهان اسلام شد. $\leftarrow$ پیامد طرح جنگ تمدن‌ها و توجیه رویکرد خصمانه جهان غرب به جنبش‌های اسلامی

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه‌های ۱۱۲، ۱۲۷ و ۱۳۲)

۷۳- گزینه «۲»

(آزیتا بیرقی)

- عامل ادغام جوامع غیرغربی در نظام جهانی جدید است. $\leftarrow$ استعمار
 - مستقل از پذیرش یا عدم پذیرش جهان‌های اجتماعی‌اند. $\leftarrow$ عقیده به توحید و ارزش‌های توحیدی

- فرهنگ سلطه، جامعه جهانی را به مرکز و پیرامون تقسیم می‌کند. $\leftarrow$ چالش‌های درون فرهنگی

- نظام معیار جهان اجتماعی است. $\leftarrow$ قلمرو آرمانی و آرمان‌ها

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۵۲ و ۵۴)

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۵۵ و ۶۰)

۷۴- گزینه «۴»

(نگار غلامی)

- دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند.

- علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

- خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۵، ۱۳ و ۵۰)

۷۵- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

اشتراک جامعه‌شناسی انتقادی و جامعه‌شناسی تفسیری $\leftarrow$ تأکید بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی

پیامد تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها $\leftarrow$ انکار اشتراک و وحدت انسان‌ها
 اشتراک رویکردهای تبیینی و تفسیری $\leftarrow$ نمی‌توانند ملاک و معیاری برای

ارزیابی و داوری علمی درباره قدرت و سیاست به‌دست آورند.

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۶۷، ۸۲ و ۹۴)

۷۶- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

اشتراک قدرت تنبیهی و تشویقی $\leftarrow$ پیروی‌کننده نسبت به تبعیت و پیروی خود آگاهی دارد.

مطالعه سیاست و قدرت براساس رویکرد جامعه‌شناسی تفسیری $\leftarrow$ سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها و جوهری محسوس و واقعی دارد و رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه آن‌ها را ندارند.

ویژگی نظام سیاسی لیبرال دموکراسی $\leftarrow$ فقط می‌توان از مقبولیت حرف زد و نمی‌توان از مشروعیت حقیقی سخن گفت.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۰، ۶۷ و ۶۹)

۷۷- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

عقل انتقادی $\leftarrow$ ارزیابی درباره مناسبات و ارتباطات انسانی در سخن گفتن با دیگری از زبان خود برای ترغیب او به انجام کاری که ما می‌پسندیم، استفاده می‌کنیم. $\leftarrow$ عقل تجربی (ابزاری)

عالمان و عموم مردم به ترتیب در دانش علمی و دانش عمومی از آن بهره می‌برند. $\leftarrow$ عقل عام

عقل تفسیری $\leftarrow$ برای انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل مدد گرفته می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۱۰۶ و ۱۰۷)

۷۸- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

هدف جامعه‌شناسی انتقادی $\leftarrow$ نقد شعارهای ناپسند و رفتارهای نامطلوب در هواداری از یک تیم ورزشی

روش جامعه‌شناسی تبیینی $\leftarrow$ میان هواداری از یک تیم ورزشی و خواب و پرخشگری و وضعیت تحصیلات و هیجان رابطه وجود دارد.

موضوع جامعه‌شناسان تفسیری $\leftarrow$ مطالعه هواداران با توجه به معنای آن‌ها

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۲۷، ۵۱ و ۸۳)

۷۹- گزینه «۲»

(شهریار عبدالله)

بررسی عبارت‌های نادرست بخش اول:

سیاست هویت محصول دوران پسامدرن است و بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و محلی تأکید می‌کند.

در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌شود و البته در این الگو همچنان وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود.

بررسی عبارت‌های نادرست بخش دوم:

الگوی تعارف همان الگوی قرآنی است.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۷ تا ۹۱)

۸۰- گزینه «۱»

(آزیتا پیرقی)

عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام ← همه عرصه‌های علمی را به‌تنهایی سامان نمی‌دهد.

موضع رهبران دینی پس از شکست در مشروطه ← از موضع فعالیت رقابت‌آمیز به موضع مقاومت منفی بازگشتند.

علت تبیین نظام مشروطه از سوی میرزای نائینی ← واقعیت‌های اجتماعی ایران

علت طرح مسئله ولایت فقیه توسط امام خمینی (ره) ← شرایط اجتماعی پایان قرن بیستم

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه ۱۱۸)

(جامعه‌شناسی (۳)، افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۱۱۳ و ۱۱۶)

۸۱- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی که فقط مخالف با قدرت پاپ بودند و با جریان دنیاجوایی تقابل نداشتند، با حمایت قدرت‌های محلی توانستند بخشی از اروپای مسیحی را از تسلط کلیسا خارج سازند.

استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد.

روش این‌خلدون در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت.

مستشرقان یا شرق‌شناسان به جمعی از محققان غربی گفته می‌شود که از منظر جهان غرب و با اهداف مواضع غربی، جوامع شرقی و میراث فرهنگی آن‌ها را مطالعه می‌کنند. در واقع به جای بازخوانی و مطالعه به بازسازی و خلق هویت شرقی از منظر جهان غرب می‌پردازند.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۱۰۵)

(جامعه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۲۴ و ۴۸)

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۱۰۴)

۸۲- گزینه «۴»

(فاطمه صفری)

تشریح موارد نادرست:

نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.

در سده‌های پیشین، نظریه استعمار به معنای طلب آبادانی برای جوامع عقب‌مانده بود.

دورکیم با نگاه طولی به تاریخ بشر معتقد است در جوامع مکانیکی، تقسیم کار اجتماعی شکل نگرفته اما در جوامع ارگانیکی تقسیم کار گسترده‌ای وجود دارد.

(جامعه‌شناسی (۱)، (۲) و (۳)، ترکیبی)

۸۳- گزینه «۳»

(زینب آذری)

هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد.

جهان غرب برای مدیریت فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی از رسانه استفاده می‌کند ولی برای نخبگان آن‌ها از شیوه‌های دیگر مانند تثبیت مرجعیت علمی غرب و توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی کمک می‌گیرد.

به کارگیری روش تجربی توسط گالیله در زمان قرون وسطی که شهود آباء کلیسا تنها روش علمی قابل قبول بود، اشاره به فراتر رفتن از نظم موجود در جامعه دارد.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۹۰)

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۷۰ و ۷۱)

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه ۳۷)

۸۴- گزینه «۳»

(نگار غلامی)

سرمایه‌داری عامل اصلی هویت‌یابی این جوامع است: جوامع غربی

شناسایی نظم در کنار بی‌نظمی: آشنایی‌زدایی

توجه به ابعاد فرهنگی در کنار ابعاد اقتصادی چالش فقر و غنا: اصطلاح کشورهای استعمارگر و استعمارزده

فراهم آوردن امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی: قواعد اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۱۳۳)

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه ۸۹)

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۰، ۲۱ و ۲۳)

۸۵- گزینه «۱»

(فاطمه صفری)

رسانه‌ها و فضای مجازی عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی می‌گردد.

اومانیسیم در بخش‌های مختلف فرهنگ غرب نظیر هنر بروز یافته است. هنر مدرن، بر بُعد جسمانی و زیبایی‌های بدنی تمرکز می‌کند.

قرآن کریم، باورها و اعمالی را که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند، اغلال و سلاسل می‌نامد.

نظم یعنی قرار گرفتن هر پدیده در جای خود که جای پدیده‌ها را همین قواعد تعیین می‌کنند.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۹۹)

(جامعه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۸ و ۴۰)

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه ۲۱)

زبان عربی (اختصاصی)

۸۶- گزینه «۳»

(سیر ممدعلی مرتضوی)

«مَنْ» چه کسی (رد گزینه ۱) / «بعثنا»: ما را برانگیخت (رد گزینه ۴) / «من مَرَقَدنا»: از آرامگاهمان / «هذا ما»: این همان چیزی است (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «وَعَد»: وعده داد (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «صَدَقَ»: (در اینجا) راست گفتند (رد گزینه ۴) / «المُرْسَلون»: فرستادگان (رد گزینه ۱)
در گزینه «۲»، «به ما - نیز» هم اضافی هستند.

(ترجمه)

۸۷- گزینه «۲»

(پرویز هیدرکی)

«أَكْثَرُ» (بیشتر) مربوط به فعل «أَسْمَعُ» است (رد سایر گزینه‌ها) / «أَنْ أَسْمَعُ»: بشنوم، گوش فرا دهم / «قَدْ أَتَيْتُ»: (ماضی مجهول) سروده شده‌اند (رد گزینه ۴) / «مَمْزُوجَةٌ»: آمیخته (رد گزینه ۱)

(ترجمه)

۸۸- گزینه «۲»

(سیره میا مؤمنی)

«لَا يَسْتَفِيدُ»: (در اینجا) استفاده نمی‌کنند (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «الفصل الرَّابِعُ»: فصل چهارم، چهارمین فصل (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «لكن»: اما، ولی (رد گزینه ۱) / «أَنْ يُصْبِحَ»: که ... بشود (رد سایر گزینه‌ها) / «يُشْعَلونَ»: روشن می‌کنند (رد گزینه ۴) / «كولرشان» هم در گزینه ۴ نادرست است (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۸۹- گزینه «۲»

(اسماعیل علی‌پور)

«شَبَّهَ»: تشبیه کرد / «الدَّموعُ على وَجْه البنت»: اشک‌های روی صورت دختر (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «قطرات المطر على الوردة»: قطره‌های باران روی گل (رد گزینه ۴) / «أسنانها بالذَّور البيضاء»: دندان‌هایش را به مرواریدهای سفید (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

(ترجمه)

۹۰- گزینه «۴»

(علی مصسن‌زاده)

«التَّقَدُّمُ»: پیشرفت (رد گزینه ۲) / «لا يحصل إلَّا بال...»: حاصل نمی‌شود مگر با ... ، به دست آورده نمی‌شود به‌جز با ... ، تنها با ... حاصل می‌شود (رد گزینه ۳) / «أَنْ نَصْبِرَ صَبْرًا كَثِيرًا»: (مفعول مطلق نوعی) که بسیار صبر کنیم (رد سایر گزینه‌ها) / «الدَّهْرُ»: روزگار، زمانه (رد گزینه ۱)

(ترجمه)

۹۱- گزینه «۴»

(سیره میا مؤمنی)

در این گزینه، «كَانَ + يَئِسُوا (فعل ماضی)» آمده است و باید به صورت «ماضی بعید» ترجمه شود. ترجمه صحیح عبارت: «دانشمندان از شناخت راز این پدیده‌های عجیب ناامید شده بودند!»
دقت کنید: «يئس» ماضی و «يئأس» مضارع آن می‌باشد.

(ترجمه)

۹۲- گزینه «۳»

(اسماعیل علی‌پور)

موارد نادرست در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: أَسْخَطَ ← عصبانی کرد

گزینه «۲»: يَهْتَدِي ← هدایت شود

گزینه «۴»: عَوْقِبَ ← (فعل ماضی مجهول) کیفر داده شد

(ترجمه)

۹۳- گزینه «۳»

(پرویز وغان)

«ای کاش بازیکنان گیور ما»: لَيْتَ لَاعْبِينَا الْمُتَحَسِّسِينَ (نون مثنی و جمع سالم در مضاف حذف می‌شود ← رد گزینه ۱؛ اسم حروف مشبَّه و به تبعیت از آن صفتشان باید منصوب باشد ← رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «مسابقات جام جهانی»: مَبَارِياتِ الكَأْسِ الدَّوَلِيَّةِ (رد گزینه ۴) / «با پیروزی و شادی»: فَائِزِينَ وَ فَرِحِينَ (رد گزینه ۱) ← حال از نظر جنس و تعداد، با مرجع حال مطابقت می‌کند، چون «لَاعْبِينِ» جمع مذکر است، پس «فائِزِينَ وَ فَرِحِينَ» درست است اما در گزینه ۱، حال و مرجع حال مطابق نیستند) / «بر می‌گشتند»: رَجَعُوا (رد گزینه‌های ۱ و ۲) ← «لَيْتَ» همراه با فعل ماضی به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود)

(ترجمه)

۹۴- گزینه «۲»

(درویشعلی ابراهیمی)

معنا و مفهوم عبارت شریفه در گزینه «۲» این است: نیرنگ بد تنها صاحبش را احاطه می‌کند؛ در حالی که در گزینه‌های دیگر، مفهوم عبارت این است که: آن چه بر خود نمی‌پسندی بر دیگران هم نپسند.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: همان‌گونه که رفتار می‌کنی با تو رفتار می‌شود!

گزینه «۳»: آن چه را برای خود زشت می‌دانی، برای دیگری نیز زشت بدان!

گزینه «۴»: برای مردم چیزی را دوست بدار که برای خودت دوست می‌داری!

(مفهوم)

۹۵- گزینه «۱»

(علی مصسن‌زاده)

در گزینه «۱»، «أُمَّةٌ» مفعول نیست (اصلاً قبل از آن یک فعل متعددی نیامده است)؛ در این آیه شریفه، «أُمَّةٌ» خبر کان (از افعال ناقصه) و منصوب است.

(تفلیل صرفی و محل اعرابی)

۹۶- گزینه «۳»

(سیر ممدعلی مرتضوی)

در گزینه «۳»، «تَتَعَلَّمونَ» از باب تَفَعَّلَ است و اسم فاعل آن، «مُتَعَلِّمٌ» می‌شود، نه «مُعَلِّمٌ»!

(تفلیل صرفی و محل اعرابی)

۹۷- گزینه «۴»

(سیر ممدعلی مرتضوی)

«تُسَاعِدُ» فعل معلوم است، نه مجهول؛ «الانسان» نیز مفعول است که بعد از آن ذکر شده است.

نکته مهم درسی:

فعل‌های تک‌مفعولی اگر همراه با مفعول بیایند، حتماً معلوم هستند.

(تفلیل صرفی و محل اعرابی)

۹۸- گزینه ۲»

(مصدر علی کاتمی نصرآباری)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مُساعدَة» نادرست و صحیح آن «مُساعدَة» (مصدر باب مُفاعلة بر وزن «مُفاعلة») است.

گزینه ۳: «يَكْتَشِفُ» نادرست و صحیح آن «يَكْتَشِفُ» (فعل مضارع از باب إفتعال) است.

گزینه ۴: «حاوُلوا» نادرست و صحیح آن «حاوِلوا: تلاش کنید» (فعل امر از باب مُفاعلة) است.

(ضبط حرکات)

۹۹- گزینه ۱»

(مرتضی کاظم شیروزی)

سبزیجات: به درختانی گفته می‌شود که در پارک‌ها و دشت‌های قابل کشت رشد می‌کنند. (نادرست است)

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: پنهان کرد: چیزی را آشکار نکرد بلکه آن را مخفی نگه داشت تا دور از نگاه‌ها باشد.

گزینه ۳: تپه: آن در بالای سطح زمین قرار دارد و کوچک‌تر از کوه است.

گزینه ۴: نجات‌دهنده: کسی که دیگری را از خطری که دچارش کرده است، نجات می‌دهد.

(واژگان)

۱۰۰- گزینه ۳»

(مصدر علی کاتمی نصرآباری)

«آیه» موصوف و صفت آن، «واحدة» است که به صورت مؤنث می‌آید.

کلمه «حدیث» موصوف و صفت آن، «واحد» به صورت مذکر می‌آید.

در جای خالی سوم هم با توجه به معنای عبارت، عدد شمارشی «خمسة» به کار می‌رود، نه عدد ترتیبی «خامس»!

ترجمه عبارت تکمیل شده: دخترکم! دنبال یک آیه در قرآن کریم و یک حدیث در پنج کتاب دینی بگرد!

(عذر)

۱۰۱- گزینه ۴»

(پیروز ویان)

«لَمْ يَضَعْفَ»: فعل مجهول و «عزم» نائب فاعل آن است. (اراده‌اش ضعیف نشد)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «لَمْ يَعْتَقِ»: فعل متعدی از باب افعال و معلوم است، چون بعدش «الأَسْرَاء» به عنوان مفعول و «نبي» به عنوان فاعل آمده است.

گزینه ۲: «يَفَكِّرُ»: با وجود اینکه از باب تفعیل است، فعلی لازم است و از فعل لازم، مجهول ساخته نمی‌شود.

گزینه ۳: «سَقَطَت»: فعل لازم است و از فعل لازم، مجهول ساخته نمی‌شود.

(قواعد فعل)

۱۰۲- گزینه ۲»

(سیره میا مؤمنی)

«مَنْ» در این گزینه «پرسی» و به معنی «چه کسی» است.

ترجمه عبارت: «چه کسی هنگامی که به مردم احتیاج دارد، در کارش به خدا توکل می‌کند؟»

در سایر گزینه‌ها «مَنْ» شرطی است:

گزینه ۱: «يُعَلِّمُ» فعل شرط و «هو عالم» جواب شرط است.

گزینه ۳: «سَعَى» فعل شرط و «يُصْبِحُ» جواب شرط است.

گزینه ۴: «أَرَادَ» فعل شرط و «لِيَتَّبِعَ» جواب شرط است.

(انواع جملات)

۱۰۳- گزینه ۳»

(بهروز هیدرلی)

تشریح گزینه‌ها:

گزینه ۱: هر چند فعل «شاهد» بعد از اسم نکره «یوم» آمده، اما چون آن را توصیف نکرده، پس جمله وصفیه نیست. «الشدیده» نیز صفت از نوع اسم برای «الأمطار» است. ترجمه: «روز بعد، مردم بارش باران‌های شدید را دیدند.»

گزینه ۲: «مذموم» صفت از نوع اسم برای «شخص» است. «لا يُحِبُّ» نمی‌تواند جمله وصفیه برای «شخص» باشد؛ چون «ف» ارتباط میانشان را قطع کرده است. ترجمه: «او شخصی نکوهیده است پس هیچ‌کس از نزدیکان ما او را دوست ندارد.»

گزینه ۳: «أشياء» اسم نکره‌ای است که جمله «كُنْتُ بحاجة...» آن را وصف کرده است. ترجمه: «در اتاق به دنبال چیزهایی گشتم که بسیار به آن‌ها نیاز داشتم.»

گزینه ۴: «علیاً» اسم معرفه (عَلِمَ) و «یَمِشِی» جمله حالیه است نه وصفیه. دقت کنید جمله وصفیه اسم نکره را توضیح می‌دهد. «عالی» نیز صفت از نوع اسم برای «صوت» است. ترجمه: «علی را در خیابان دیدیم درحالی که راه می‌رفت و با صدایی بلند می‌خندید.»

(انواع جملات)

۱۰۴- گزینه ۴»

(اسماعیل علی‌پور)

بعد از «واو» حالیه همیشه یک ضمیر می‌آید، پس گزینه‌های «۱» و «۳» حذف می‌شوند، همچنین می‌دانیم که «حال» حالت یک اسم را هنگام وقوع فعل مشخص می‌کند و در گزینه ۲ فعلی نداریم، پس پاسخ سؤال، گزینه ۴ می‌باشد.

ترجمه عبارت گزینه ۴: در کلاس به سخن معلم شیمی گوش می‌کنیم در حالی که به این درس مشتاق هستیم!

(حال)

۱۰۵- گزینه ۱»

(درویشعلی ابراهیمی)

در گزینه ۱، «المسائل» مستثنی منه است که در جمله موجود است و حذف نشده است.

(استثناء)

تاریخ

۱۰۶- گزینه «۳»

(میلاد هوشیار)

در گاه‌شماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و پنج روز اضافی، به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌گردید. همچنین برای محاسبه یک چهارم شبانه‌روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند و به قولی کبسه می‌گرفتند.

(تاریخ (۱)، تاریخ‌شناسی، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۵)

۱۰۷- گزینه «۳»

(پواد میربلوکی)

شی‌هوانگ‌تی به‌منظور تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر سرزمین چین، تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کرد و شبکه گسترده‌ای از جاده‌ها ساخت.

(تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه ۴۷)

۱۰۸- گزینه «۴»

(میلاد باغ‌شیفی)

داریوش بزرگ پس از فرونشاندن شورش‌های داخلی و برقراری امنیت در سرتاسر قلمرو شاهنشاهی، به منظور دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی، به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۸۵)

۱۰۹- گزینه «۴»

(میلاد هوشیار)

مهرداد یکم با تسلط بر مناطق وسیعی در سرتاسر ایران، قدرت و قلمرو حکومت اشکانی را به طور چشمگیری افزایش داد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۹۲)

۱۱۰- گزینه «۲»

(علی‌ممد کریمی)

معماری ساسانی با بنای کاخ اردشیر در فیروزآباد فارس (گور) آغاز شد و با ساخت کاخ تیسفون به اوج رسید.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۱۵۰)

۱۱۱- گزینه «۲»

(میلاد هوشیار)

مهم‌ترین ویژگی تاریخ‌نگاری روایی در این بود که تاریخ‌نگاران، بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند.

(تاریخ (۲)، تاریخ‌شناسی، صفحه ۱۷)

۱۱۲- گزینه «۴»

(علیرضا رضایی)

خلیفه دوم، درآمدی را که از فتح سرزمین‌های ثروتمند به خزانه مسلمانان سرازیر می‌شد، به عنوان عطایا میان مسلمانان توزیع کرد. نحوه توزیع عطایا توسط خلیفه دوم، اگرچه بر پایه مساوات اسلامی نبود، اما ساده‌زیستی و سخت‌گیری او نسبت به کارگزاران خلافت و بزرگان قریش، از ثروت‌اندوزی و تجمل‌گرایی آنان جلوگیری کرد.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه ۴۷)

۱۱۳- گزینه «۱»

(علیرضا رضایی)

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: جنبش‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی نه فرهنگی و اقتصادی
گزینه «۳»: پیامد اقتصادی است.
گزینه «۴»: پیامد مذهبی است.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۹۴)

۱۱۴- گزینه «۳»

(میلاد هوشیار)

در دوره‌های حکمرانی غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان، پیروان مذهب اسماعیلیه در شهرها و روستاهای ایران پراکنده بودند. این گروه، مهم‌ترین مخالفان خلافت عباسی و دو حکومت غزنوی و سلجوقی بودند و به همین دلیل همیشه از سوی این حکومت‌ها مورد تعقیب و آزار قرار داشتند.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۱۰۷ و ۱۰۸)

۱۱۵- گزینه «۲»

(علیرضا رضایی)

کیفیت خوب و فراوانی کاغذ و مواد نگارگری از قبیل رنگ و طلا در روزگار جانشینان تیمور، در پدیدآمدن کتاب‌های مصور به هنرمندان کمک زیادی کرد.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۲۹)

۱۱۶- گزینه «۳»

(علی‌ممد کریمی)

میرزا فتحعلی خان آخوندزاده، یکی از متفکران دوره قاجار، با اینکه مورخ نبود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد. وی در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و به‌کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.

(تاریخ (۳)، تاریخ‌شناسی، صفحه ۵)

۱۱۷- گزینه «۲»

(میلاد باغ‌شیفی)

انگلستان با تکمیل قرارداد گلداسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند که خود بر آن فرمان می‌راندند.

(تاریخ (۳)، سیاست و حکومت در عصر قاجار، صفحه ۴۴)

۱۱۸- گزینه «۲»

(پواد میربلوکی)

حکومت استالین با ادامه برنامه‌های مختلف اقتصادی و فرهنگی که از زمان لنین آغاز شده بود و اجرای برنامه‌های جدید، تغییر و تحول چشمگیری در شوروی ایجاد کرد. یکی از این برنامه‌ها، طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی بود که با اعمال قدرت و خشونت بسیار ادامه یافت.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۱)

۱۱۹- گزینه «۳»

(علیرضا رضایی)

سیاست دوره چهاردهم مجلس شورای ملی در ارتباط با صنعت نفت، اتخاذ سیاست موازنه منفی، یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو بود و واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند.

(تاریخ (۳)، نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه ۱۱۸)

۱۲۰- گزینه «۲»

(پوار میربلوکی)

در حمله مأموران رژیم پهلوی به مدرسه فیضیه قم و مدرسه طالبیه تبریز، تعدادی از طلاب شهید و مجروح شدند. به دنبال این جنایت، امام خمینی (ره) طی اعلامیه مهمی، شاه را به طور مستقیم سرزنش کردند و تقیه و سکوت در مقابل ظلم حکومت را حرام دانستند.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی ایران، صفحه ۱۲۹)

جغرافیا

۱۲۱- گزینه «۲»

(علیرضا رضایی)

چگونگی شکل گیری محیط های جغرافیایی، که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می شود جغرافی دان با دید ترکیبی یا کل نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند.

(جغرافیای ایران، جغرافیا پیست، صفحه ۷)

۱۲۲- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

بعضی از دشت ها بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود آمده اند. مانند شکل صورت سؤال که دشت نهاوند در استان همدان را نمایش می دهد.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۳۰)

۱۲۳- گزینه «۱»

(فاطمه سقایی)

در ایران بیشتر بارش ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک تر می شویم، آبدهی رودها بیشتر می شود. با توجه به ناهمواری ها و جهت آن ها نیز هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم تر می شود.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۳۸)

۱۲۴- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت شامل حمل و نقل و ارتباطات، سرمایه و فناوری، سرمایه گذاری دولت ها و پیشینه و سابقه تاریخی است.

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه های ۶۳ و ۶۴)

۱۲۵- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

نواحی مختلف، اگر امکانات حمل و نقل مناسب در اختیار نداشته باشند، امکان بهره برداری بهینه از استعداد های محیطی برای آن نواحی وجود نخواهد داشت.

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه ۹۶)

۱۲۶- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

محدودیت ها و موانع محیطی موجب می شود، انسان ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره اندیشی کنند. برای مثال مردم نواحی گرم و خشک مانند شهر یزد بادگیرها را برای غلبه بر میزان گرمای محیط به کار می گرفتند. نواحی فقط تحت تأثیر روابط معمول انسان ها و محیط طبیعی نیستند، بلکه حکومت ها و تصمیم گیری های سیاسی نیز به شدت بر نواحی تأثیر می گذارند. مانند اقداماتی که دولت امارات متحده عربی در منطقه انجام می دهد.

(جغرافیای (۲)، نامه پیست، صفحه های ۱۱ تا ۱۳)

۱۲۷- گزینه «۳»

(فاطمه سقایی)

توده هوای مرطوب باید تا ارتفاع معینی بالا برود و سرد شود تا به نقطه اشباع برسد و پس از تشکیل ابر، بارد. یکی از انواع بارندگی، بارندگی کوهستانی است که در آن، نواحی مرتفع مانع آن می شوند که توده هوای مرطوب به طور افقی حرکت کند و باعث صعود توده هوا می شوند.

(جغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۲۷)

۱۲۸- گزینه «۳»

(فاطمه سقایی)

برخی تلماسه ها می توانند طی یک سال، ۱۰ تا ۲۰ متر در جهت وزش باد حرکت کنند. با وزش باد، ماسه های دامنه رو به باد، به طرف بالا رانده می شوند و پس از رسیدن به قله، در دامنه پستی فرود می آیند و همان جا انباشته می شوند. این فرایند موجب حرکت مداوم تلماسه می شود.

(جغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۳۹)

۱۲۹- گزینه «۳»

(فاطمه سقایی)

شرکت های چندملیتی نقش مهمی در تجارت جهانی دارند و شعبه اصلی این شرکت ها در کشورهای پیشرفته صنعتی (مادر) است.

(جغرافیا (۲)، نواحی انسانی، صفحه های ۱۰۲ و ۱۰۳)

۱۳۰- گزینه «۳»

(فاطمه سقایی)

در کشورهای اتحادیه اروپا، برای تسهیل رفت و آمد مردم به برخی کشورهای عضو به منظور زندگی، کار، تحصیل یا سرمایه گذاری، اخذ روادید (ویزا) بین این کشورها لغو شده است.

(جغرافیا (۲)، نواحی سیاسی، صفحه ۱۱۹)

۱۳۱- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

در رتبه بندی سلسله مراتب سکونتگاه ها، با حرکت به سوی بالای هرم، جمعیت سکونتگاه ها بیشتر می شود و خدماتی هم که ارائه می دهند، بیشتر و متنوع تر است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه ها، صفحه ۷)

۱۳۲- گزینه «۲»

(علیرضا رضایی)

یکی از پدیده های ناشی از نظام سرمایه داری، نابرابری فضایی است. در بیشتر شهرها امکانات و خدمات شهری به طور عادلانه و متوازن توزیع نشده اند و بین مناطق برخوردار و مرفه و مناطق محروم تفاوت های چشمگیری از نظر فضای جغرافیایی مشاهده می شود.

یکی از راه های حل مشکل اشتغال شهری، توسعه امکانات گردشگری برای جذب گردشگر و ایجاد شغل است.

افزایش نظارت و نصب دوربین های مدار بسته در نقاط مختلف شهر، بهبود روشنایی معابر و بازسازی محله های فرسوده و مخروبه از جمله کارهایی است که می توان برای حل مشکل امنیت شهری و آسیب های اجتماعی انجام داد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه ها، صفحه های ۲۱، ۲۳ و ۲۴)

البته رابطه بین ب و ج علاوه بر این موارد می تواند عموم و خصوص من وجه نیز باشد.

(منطق، مفهومی و مفردات، صفحه های ۲۲ و ۲۳)

۱۳۸- گزینه «۳» (حسن صدری)

بررسی گزینه ها:

گزینه «۱»: مانع نیست، چون لوزی را هم دربرمی گیرد.

گزینه «۲»: مانع نیست، چون شامل گیاهان نیز می شود.

گزینه «۳»: همه مصادیق جسم را شامل می شود و مصادیق غیر از جسم را شامل نمی شود؛ پس جامع و مانع است.

گزینه «۴»: جامع نیست، چون مثلث مختلف الاضلاع را دربر نمی گیرد.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه های ۳۴ تا ۳۶)

۱۳۹- گزینه «۲» (علیرضا نصیری)

همه استدلال های مطرح شده در گزینه ها از نوع استقرای تمثیلی می باشند. در استقرای تمثیلی هر چقدر وجه شباهت دو چیز بیشتر باشد و حکم سرایت داده شده نیز با وجوه شباهت در ارتباط باشد، استحکام و صحت استقرای تمثیلی بیشتر خواهد بود.

بررسی گزینه ها:

گزینه «۱»: زمین و عطارد هر دو در جامد بودن و چرخش به دور زمین یکسان هستند اما امکان حیات به عواملی غیر از این ها مرتبط است.

گزینه «۲»: این که دو ماشین در امکانات و تجهیزات شبیه به هم باشند یعنی وجوه مشابهت بسیاری با یکدیگر دارند و از طرفی قیمت هر خودرو براساس امکاناتش تعیین و محاسبه می شود؛ بنابراین این استقرای تمثیلی از قوت زیادی برخوردار خواهد بود.

گزینه «۳»: از آن جایی که بین ثروت مند بودن و آمریکایی بودن و اخلاقیات فرد ارتباطی وجود ندارد پس می توان این استدلال را یک استقرای تمثیلی ضعیف به حساب آورد.

گزینه «۴»: جامد یا مایع بودن یک ماده در دمای اتاق، ارتباط مستقیمی با سایر خواص شیمیایی آن ندارد. بنابراین این استدلال نیز یک استقرای تمثیلی ضعیف خواهد بود.

(منطق، اقسام استدلال استقرایی، صفحه های ۴۲ تا ۴۴)

۱۴۰- گزینه «۴» (سبا معفرزاده مابری)

ابتدا باید قضیه دوم را پیدا کرده سپس با توجه به آن قضیه سوم را بیابیم. روش پاسخ گویی سریع تر: تضاد تناقض یک قضیه همیشه هم کیف با خود آن قضیه است.

قضیه دوم: تضاد تناقض «بعضی الف غیر است» می شود «هر الف غیر است». فقط کافی بود سور قضیه را تغییر دهید.

قضیه سوم: نقیض متداخل قضیه دوم می شود «هیچ الف غیر نیست» (ابتدا متداخل و سپس نقیض می کنیم). عکس مستوی این قضیه هم می شود «هیچ غیر الف نیست».

(منطق، املاک قضایا، صفحه های ۶۳ تا ۶۸)

۱۳۳- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

هرچه مجموع طول مسیرهای پیموده شده، از یک مکان به مکان های دیگر کمتر باشد، دسترسی آن مکان به سایر مکان ها بهتر است. و همین طور هرچه تعداد نقاطی که بر سر راه قرار می گیرند، کمتر باشد، قابلیت دسترسی آن مکان مطلوب تر است.

(مغرافیا (۳)، مغرافیای عمل و نقل، صفحه ۶۱)

۱۳۴- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

هرچه شکل حوضه آبخیز گردتر و شیب آن بیشتر باشد، سیل خیزتر است. به عکس، هرچه حوضه درازتر و کشیده تر باشد، سیل خیزی آن کمتر است.

(مغرافیا (۳)، مقاطعات طبیعی، صفحه ۹۰)

۱۳۵- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

از اقدامات پس از وقوع زمین لغزش، ساماندهی شبکه زهکشی سطح توده لغزشی است به طوری که نفوذپذیری آن کاهش یابد. در صورت اصلاح و مرمت شبکه زهکشی سطح لغزش، آب باران کم تر نفوذ می کند و به سرعت تخلیه می شود.

(مغرافیا (۳)، مقاطعات طبیعی، صفحه ۱۰۸)

فلسفه و منطق

۱۳۶- گزینه «۱»

(نیما پوراهی)

عبارت «همراهی شما» دو معنای مختلف می تواند داشته باشد. این که «من شما را همراهی کنم» لذت بخش است یا اینکه «شما من را همراهی کنید». در سایر عبارات نیز گاهاً مشترک لفظی دیده می شود. ولی جملات این گزینه ها دارای قرینه های کافی هستند و معنای مشترک لفظی مشخص است و ابهامی بر سر معنای آن شکل نمی گیرد.

(منطق، لفظ و معنا، صفحه های ۱۳ و ۱۴)

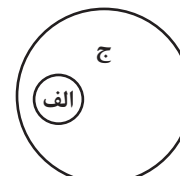
۱۳۷- گزینه «۲»

(حسن صدری)

اگر مفهوم «ج و الف» با یکدیگر رابطه عموم و خصوص مطلق داشته باشند، با فرض عام تر بودن «ج»، بنابراین «ج» تمام مصادیق «الف» را دربرمی گیرد و نه برعکس. به طور مثال «ج» می تواند مفهوم «حیوان» باشد و «الف» مفهوم «انسان». حال مفهوم «ب» با «الف» رابطه تباین دارد، یعنی هیچ مصداق مشترکی میان آن ها نیست. در این صورت رابطه «ج و ب» هم می تواند عموم و خصوص مطلق باشد، هم تباین (رد گزینه های ۱ و ۳ و ۴). حالت اول: مثلاً اگر مفهوم «ب» را «اسب» در نظر بگیریم، رابطه حیوان (ج) و اسب (ب) عموم و خصوص مطلق است. حالت دوم: اما اگر مفهوم «ب» را «درخت» در نظر بگیریم، رابطه حیوان (ج) با درخت (ب) رابطه تباین است. بنابراین مفهوم «ج و ب» می تواند رابطه تباین داشته باشند.

حالت اول

حالت دوم

۱۴۱- گزینه «۴»

(نیمه پواهری)

هر کدام از قواعد و اصول عکس مستوی نقض شوند به مغالطه ایهام انعکاس دچار می شویم. دقت کنید که در عکس مستوی می توانیم از صدق قضیه اصل به صدق عکس آن برسیم (ولی برعکس این عبارت درست نیست، یعنی از لحاظ صوری اگر قضیه اصل کاذب باشند عکس مستوی آن می تواند صادق یا کاذب باشد). همچنین می توانیم از کذب عکس به کذب اصل پی ببریم (ولی برعکس این عبارت درست نیست. یعنی اگر قضیه عکس صادق باشد، قضیه اصل ممکن است صادق یا کاذب بوده باشد).

بنابراین در گزینه چهارم (از آنجایی که عکس سالبه کلی باز هم قضیه سالبه کلی است) می توانیم از صدق یک طرف به صدق طرف دیگر برسیم و از کذب یک طرف به کذب طرف دیگر برسیم.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: عکس مستوی موجب کلی می شود موجب جزئی. نه موجب کلی!

گزینه «۲»: سالبه جزئی عکس مستوی لازم الصدق ندارد.

گزینه «۳»: اگر قضیه اصل (موجب کلی) کاذب باشد، عکس مستوی آن (موجب جزئی) از لحاظ صوری می تواند صادق یا کاذب باشد. پس این نتیجه گیری از لحاظ صوری و بدون دخالت دادن محتوای قضایا غلط است.

برای اینکه در سالبه کلی از کذب اصل به کذب عکس آن برسیم، باید از یک قاعده دیگر هم استفاده کنیم و آن این است که اگر قضیه اصل کاذب باشد، متناقض آن صادق است. متناقض سالبه کلی می شود موجب جزئی. حال اگر این موجب جزئی را عکس کنیم، به موجب جزئی دیگری می رسیم که صادق است. صادق بودن این قضیه اخیر است که کذب عکس آن قضیه سالبه کلی اول را نتیجه می دهد.

(منطق، اقسام قضایا، صفحه های ۶۷ تا ۶۹)

۱۴۲- گزینه «۲»

(حسن صدیقی)

شرط سوم اعتبار قیاس اقترانی این است که «اگر موضوع یا محمول در نتیجه مثبت بود، باید در مقدمات نیز مثبت باشد»، اما نه برعکس! گزینه دوم را می توان به این قضیه شرطی تبدیل کرد: «اگر موضوع یا محمول نتیجه در مقدمات مثبت بود، باید در نتیجه نیز مثبت باشد». این قضیه دوم جزو شرایط اعتبار قیاس نیست و در صورت رعایت نشدن آن قیاس می تواند معتبر باشد. مثال:

هر ب الف است. هر ج ب است؛ پس بعضی الف ج است.
این قیاس کاملاً معتبر است. هر چند «ج» که محمول نتیجه است در مقدمه دوم علامت مثبت دارد، اما لزومی ندارد در نتیجه هم علامت مثبت داشته باشد. پس دقت کنید که برای بررسی شرط سوم ما از «نتیجه» شروع می کنیم، نه مقدمات.

گزینه «۴» بیانی دیگر از قانون نتیجه گیری قیاس است که برای معتبر بودن قیاس اقترانی ضروری است.

عبارات گزینه های «۱» و «۳» نیز مستقیماً در کتاب درسی ذکر شده است.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه های ۷۳، ۷۴ تا ۷۹)

۱۴۳- گزینه «۲»

(سبا پعفرزاده صابری)

«واقف» کسی است که به همین دانش ظاهری دل خوش کرده و متوقف شده و دروازه جهان بزرگ و برتر به رویش گشوده نشده است. او فقط از شنیده ها بهره می برد و کارش تقلید از دیگران است. اما «سائر» اهل حرکت

و پویایی است و به شنیده ها بسنده نمی کند. او در تلاش است که از تنگنای ظواهر و محسوسات عبور کند و به جهان وسیع معقولات راه یابد. او همواره در تکاپوست حال در انتخاب اهداف نیز برخی آدمها (واقف) کمتر به اموری مانند حقیقت انسان و جهان می اندیشند و به همان اندازه ای که از دوروبرشان آموخته اند، قناعت می کنند، در نتیجه در انتخاب هدف نیز دقت نظر چندانی ندارند و بیشتر دنباله رو دیگرانند اما برخی آدمها (سائر) در این امور می اندیشند و در بسیاری موارد به دانشی درست درباره جهان و انسان می رسند؛ در نتیجه می توانند هدف قابل قبولی برای زندگی برگزینند و زندگی آنان معنای درستی پیدا کند.

(فلسفه یازدهم، پیستی فلسفه و فلسفه و زندگی، صفحه های ۵، ۲۱ و ۲۲)

۱۴۴- گزینه «۳»

(سبا پعفرزاده صابری)

عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته های حسی می تواند به (بسیاری) از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد. این نوع شناخت را که عقل با همکاری حس به دست می آورد، «شناخت تجربی» می گویند. پس عقل قادر به شناخت تمامی رموز طبیعت نیست.

نکته: به تفاوت شناخت عقلی و عقل به عنوان یک ابزار توجه کنید.

علاوه بر سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: عقل قادر است بدون استفاده از یافته های تجربی و صرفاً با تفکر و چینش استدلال، به حقایق برسد و دانش هایی را پایه گذاری کند. به این قبیل دانش ها «شناخت عقلی» می گوئیم پس شناخت عقلی بی نیاز از حس و تجربه است.

گزینه «۲»: قدرت و توانایی عقل، به انسان امکان می دهد تا یافته هایی سودمند درباره کل هستی، به دست بیاورد که امکان درک تجربی آن هیچ گاه وجود ندارد و این یافته های عقلانی را اساس سایر دانش ها قرار دهد پس یافته های عقلانی اساس سایر دانش ها است نه برعکس.

گزینه «۴»: نیروی عقل، علاوه بر استفاده از حواس بیرونی، مانند چشم و گوش، می تواند حالات درونی نفس مانند شادی، درد، محبت، دشمنی، عصبانیت و خوشحالی را شناسایی کند و درباره آن ها نظر دهد.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه های ۵۲ تا ۵۴)

۱۴۵- گزینه «۲»

(نیمه پواهری)

عبارت ذکر شده در صورت سؤال، بخشی از سخنان افلاطون درباره نفس است. افلاطون به صورت روشن بیان کرد که انسان، علاوه بر بدن، دارای حقیقتی برتر است که محدودیت های بدن را ندارد. این حقیقت برتر همان نفس است که قابل رؤیت نیست. از نظر افلاطون، نفس باارزش ترین دارایی انسان است و توجه و مراقبت از نفس باید وظیفه اصلی هر انسانی باشد تا بدین وسیله نفس زیبا شود و به فضایل آراسته گردد. او می گوید: «تنها موجودی که به طور خاص دارای عقل و خرد است، نفس است و این نفس چیزی نامرئی است».

شاید به این سمت رفته باشید که این عبارت را با نظر ارسطو هم متناسب بگیرد. اما توجه کنید که از نظر ارسطو نفس انسان حالت بالقوه دارد و در ابتدا هیچ کدام از علوم و معارف را دارا نیست و سپس به تدریج کسب می کند اما در نظر افلاطون نفس مرکز معارف و شناختها است که از عالم بالا و از نزد خدایان هبوط کرده است. در این عبارت به صراحت می بینید که گفته می شود: «دانش های راستین گرد آن قرار دارند».

(سبا بیقرزاده صابری)

۱۴۹- گزینه ۳»

علت لازم و کافی برای تحقق معلول علت تامه می‌باشد و این ویژگی مختص علت تامه است. علت ناقصه صرفاً شرط لازم برای تحقق معلول است نه کافی.

همچنین فردی که وجود سنخیت را نفی می‌کند اتفاق به معنای دوم را پذیرفته است؛ پس در نتیجه نمی‌تواند قائل به وجود یک جهان قانونمند باشد؛ چرا که با رد سنخیت نظم جهان پشتوانه عقلی نخواهد داشت و پذیرش این نظم با رد سنخیت منافات دارد.

(فلسفه دوازدهم، کرامت‌نویس از بهان، ۵، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵)

(حسن صدری)

۱۵۰- گزینه ۴»

وجود محرک نامتحرک یا محرک نخستین، نتیجه برهان حرکت ارسطو است نه مقدمه آن. سایر گزینه‌ها جزو مقدمات استدلال ارسطو می‌باشند.

(فلسفه دوازدهم، فردا در فلسفه- قسمت اول، صفحه ۳۴)

(نیمای پوهاری)

۱۵۱- گزینه ۱»

برهان وجوب و امکان سینوی است، به برهان «وسط و طرف» شهرت یافته است؛ زیرا شیخ‌الرئیس در توضیح آن از واژه «طرف» برای علل‌العلل و واجب‌الوجود بالذات استفاده کرده است. از نظر ملاصدرا واجب‌الوجود بالذات (همان خداوند در برهان ابن‌سینا) وجودی بی‌نیاز و غیروابسته است و آن را غنی بالذات می‌نامد.

(فلسفه دوازدهم، فردا در فلسفه- قسمت دوم، ۴، صفحه‌های ۳۵ و ۳۶)

(نیمای پوهاری)

۱۵۲- گزینه ۴»

عبارت ذکرشده بیانگر نظر هراکلیتوس فیلسوف یونان باستان است. از نظر هراکلیتوس حقیقتی هست به نام لوگوس که همه چیز پرتو و ظهور آن عقل متعالی برتر و غیرمادی است. همه چیز بر پایه لوگوس روی می‌دهد و ظهور آن است. بنابراین در جهان یک حقیقت برتر و عمیق‌تر حاکم است که همه چیز در ظهور آن دارای حقیقت می‌شود، پس در جهان وحدتی حقیقی برقرار است. از نظر هراکلیتوس همان طور که سخن و کلمه بیانگر افکار و اندیشه‌های انسان است و آنچه را که انسان در ذهن دارد، با کلام ظاهر می‌کند و به دیگران می‌رساند، جهان و اشیا نیز ظهور آن وجود و آن حقیقت متعالی و برتر هستند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه- قسمت اول، صفحه ۵۴)

(نیمای پوهاری)

۱۵۳- گزینه ۳»

معیار اعتبار فلسفی یک شناخت عقل است و هیچ شناخت فلسفی غیرعقلی نداریم. هر شناخت با هر ابزاری باید به محک و اعتبار عقل سنجیده شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: فیلسوفان مسلمان با اینکه اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را استدلال عقلی می‌دانند، راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی‌کنند بلکه حس و شهود را هم معتبر می‌شمارند.

گزینه ۲: ساحت ایمان لزوماً بر عقل منطبق نیست و ایمان بدون پشتوانه عقلی ممکن است؛ اما از نظر این فلاسفه، ایمانی ارزشمند است که پشتوانه عقلی داشته باشد. ایمانی که از این پشتوانه تهی است، ارزش چندانی ندارد و چه بسا انسان را به سوی کارهای غلط و اشتباه نیز بکشاند.

نکته فرادرس: یکی از وجه تمایزهای خاص و مهم نظر افلاطون درباره نفس این است که او نفس را ازلی می‌داند و برای آن به حدوث و پیدایش قائل نیست.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه‌های ۷۲ تا ۷۴)

۱۴۶- گزینه ۳»

(فرهار قاسمی نژاد)

از دیدگاه فیلسوفان طبیعت‌گرا انسان ناگزیر است منفعت دیگران را رعایت کند زیرا در غیر این صورت منفعت خودش نیز حفظ نمی‌شود.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: دیدگاه ارسطو به دیدگاه افلاطون نزدیک است. چون مبنای این دیدگاه از افلاطون است. نه اینکه افلاطون از ارسطو تأثیر پذیرفته باشد.

گزینه ۲: از نظر کانت فعل اخلاقی فعلی است که وجدان انسان بدان دعوت می‌کند. بنابراین انسانی اخلاقی است که افعال او مطابق وجدان او باشد. (مطابقت فعل انسان با وجدان مورد نظر کانت است نه عکس‌العمل وجدان در برابر فعل غیراخلاقی)

گزینه ۴: دیدگاه ابن‌سینا در مورد فعل اخلاقی و نزدیکی این دیدگاه با فلاسفه یونان باستان به خاطر تأثیرپذیری او از فلاسفه یونان باستان خصوصاً ارسطو است که به استدلال عقلی توجه ویژه‌ای داشت.

(فلسفه یازدهم، انسان موهوبی اطلاق‌گرا، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

۱۴۷- گزینه ۱»

(علیرضا نصیری)

ممکنات - همان‌طور که از اسمشان پیداست! - با وجود و هستی رابطه امکانی دارند. از طرفی رابطه دو خط نیز با وصف موازی بودن، امکان است. چون دو خط می‌توانند موازی باشند و می‌توانند نباشند. بنابراین این گزینه درست خواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: ممکنات برای وجود یافتن یا واجب‌الغیر شدن نیازمند علتی خارج از خود هستند؛ نه «علتی ذاتی». ذات و ماهیت ممکنات اساساً ترجیحی نسبت به هستی و نیستی ندارد و صرف ذات آن‌ها نمی‌تواند باعث هستی باشد.

گزینه ۳: ممکنات را در هر حالتی می‌توان معدوم فرض کرد چون ذات آن‌ها معیتی با هستی و وجود ندارد که نتوان آن دو را از یکدیگر تفکیک کرد.

گزینه ۴: ممکنات در ذات خود ترجیحی نسبت به وجود و هستی ندارند اما چنانچه علت آنان موجود باشد، این ماهیات واجب‌الغیر خواهند بود و نمی‌توانند از هستی سر باز بزنند. بنابراین نمی‌شود به طور کلی گفت که همیشه نسبت به هستی بدون ترجیح هستند.

(فلسفه دوازدهم، بهان ممکنات، صفحه‌های ۹ تا ۱۲)

۱۴۸- گزینه ۱»

(حسن صدری)

انعکاس علیت در ذهن بیانی دیگر از همان تداعی علیت در ذهن است و تداعی حاصل از انعکاس نیست، بلکه خود آن است. هیوم معتقد است: ۱- ما توالی پدیده‌ها را مشاهده می‌کنیم ۲- این توالی تکرار می‌شود ۳- ذهن ما به این تکرار توالی پدیده‌ها عادت می‌کند ۴- رابطه علیت در ذهن ما تداعی یا منعکس می‌شود. به ترتیب موارد «۱ تا ۳»، زمینه‌ساز باور به علیت هستند و تداعی علیت در ذهن حاصل آن‌هاست.

(فلسفه دوازدهم، بهان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

گزینه «۳»: این گزاره هنوز به مرحله کنترل نرسیده است.
گزینه «۴»: مسئله باید به طور واضح بیان شود تا پاسخ فرضیه هم روشن و هم دقیق باشد.
(روان‌شناسی، روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۵)

۱۵۸- گزینه «۱»
طبق تعریف کتاب درسی، «تغییرات یا رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی هستند» «رشد یا پختگی» نام دارند، نه خود آمادگی زیستی.
(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۱)

۱۵۹- گزینه «۳»
توضیح نکات درسی:
هویت یک مقوله تماماً ارتباطی است و مربوط به بُعد اجتماعی رشد می‌شود؛ زیرا اگر دیگران وجود نداشته باشند و ارتباط با دیگران وجود نداشته باشد، فرایندی به نام فردیت و جداسدن از آن‌ها هم وجود نخواهد داشت، بنابراین هویتی هم نخواهد بود. پس گزینه «۱» درست است.
نکته: هویت فرایندی نیست که تماماً از دیگران و از همه لحاظ متمایز شویم بلکه انسان همیشه از جهاتی شبیه به دیگران خواهد بود. پس گزینه «۲» منافاتی با فرایند هویت ندارد.

تشریح عبارت نادرست:
گزینه «۳»: نادرست است؛ زیرا انسان هرگز در فرایند هویت‌یابی، ارتباط خود را از دیگران قطع نمی‌کند. هویت به معنای قطع ارتباط نیست.
(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۵۹)

۱۶۰- گزینه «۴»
رشد اخلاقی به شکل‌گیری شناخت وابسته است، اما در بسیاری از موارد صرف شناخت به رفتار اخلاقی منجر نمی‌شود. برای اینکه شناخت به اخلاق منتهی شود، شناخت باید به عقاید و باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود.
(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۶۲)

۱۶۱- گزینه «۲»
(موسا عفتی)
آزمایش‌شونده تعداد دفعاتی که نور تابیده شده را ۲۹ بار اعلام کرده که از این ۲۹ بار، ۳ مورد هشدار کاذب بوده و ۲۶ بار اصابت یا تصمیم درست داشته و ۱۲ بار محرک هدف را از دست داده است.
(روان‌شناسی، احساس، توفه، ادراک، صفحه ۷۷)

۱۶۲- گزینه «۲»
(موسا عفتی)

عوامل ایجادکننده یا مانع تمرکز	موقعیت ردیابی
آشنایی نسبی با محرک (مانع)	از دست دادن محرک هدف
درگیری و انگیزگی ذهنی (ایجادکننده)	اصابت یا تصمیم درست
یکنواختی و ثبات نسبی (مانع)	هشدار کاذب
تغییرات درونی محرک (ایجادکننده)	اصابت یا تصمیم درست

(روان‌شناسی، احساس، توفه، ادراک، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

گزینه «۴»: هر یک از ابزارهای عقل و شهود و وحی مستقلاً ممکن است که به شناخت‌های خاص خود دست یابند ولی حقیقت‌غایی برآیندی از همه ابزارهای معرفت است و این‌گونه نیست که با یک ابزار به تنهایی و بدون توجه به سایر ابزارهای شناخت به تمام شناخت‌های ممکن و حقیقت‌غایی نهایی برسیم.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۵ و ۶۶)

۱۵۴- گزینه «۴»
آنچه که در فلسفه سهروردی عامل برتری مشرق بر مغرب می‌گردد این است که شرق عالم محل فرشتگان مقرب و نورانیت محض است که جهان مغرب بهره‌ای از آن ندارد.
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: این دو با یکدیگر تقابل دارند اما این تقابل و تفاوت عامل برتری یکی بر دیگری نیست.

گزینه «۲»: در جهان شرق هیچ ظلمت و تاریکی راه ندارد که بتوانیم بگوییم نور بر ظلمت غلبه دارد.

گزینه «۳»: این مورد از جمله ویژگی‌های جهان مشرق است اما عامل برتری آن نمی‌باشد.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه ۸۴)

۱۵۵- گزینه «۳»
(سبا یعفرزاده صابری)
با توجه به معنای اصیل، آن چیزی اصیل است که مصداق و مابه‌ازای واقعی در عالم خارج دارد. اگر هم وجود و هم ماهیت اصیل باشند پس یک واقعیت همزمان هم مصداق وجود خواهد بود هم مصداق ماهیت. پس یک واقعیت دو واقعیت خواهد شد که منجر به تناقض می‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۱»: اصالت دوگانه وجود و ماهیت در خارج ربطی به مغایرت آن‌ها در ذهن ندارد.

گزینه «۲»: اگر وجود و ماهیت هر دو اصیل باشند دیگر وجود هم عامل وحدت و هم کثرت نخواهد بود. این حالت در اصالت وجود مطرح است.

گزینه «۴»: این حالت در هنگام عدم مغایرت وجود و ماهیت در ذهن یا همان عینیت وجود و ماهیت در ذهن رخ می‌دهد.

(فلسفه دوازدهم، دوران متأخر، صفحه‌های ۹۲ و ۹۳)

روان‌شناسی

۱۵۶- گزینه «۲»
(موسا عفتی)
در این گزینه علل به وجودآورنده نظام باورهای افراد بیان شده است که بیانگر مفهوم تبیین است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۴)

۱۵۷- گزینه «۲»
تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دقت کنید که هر فرضیه‌ای که تأیید شود، برای صحت خود الزامی را به همراه ندارد و چه بسا توسط پژوهش‌های بعدی باطل شود.

گزینه «۲»: مراد از این گزینه این است که این گزاره، فرضیه‌ای است که تأیید شده و به تبیین روابط می‌پردازد و گزاره‌ای که قدرت تبیین داشته باشد، می‌تواند به پیش‌بینی هم پردازد.

۱۶۳- گزینه «۲»

(معبود رضا تولگی)

سایر گزینه‌ها در مرحله بازیابی مشکل دارند و گزینه «۲» در مرحله آندوزش.

دقت کنید که شکل‌نگرفتن ساختار مغز باعث ثبت‌نشدن خاطرات می‌شود نه بازیابی‌نشدن آن‌ها.

(روان‌شناسی، حافظه و علل فراموشی، صفحه‌های ۹۲ تا ۹۴)

۱۶۴- گزینه «۲»

(مهری باهدری)

در خطای اضافه کردن یا حافظه کاذب فرد اطلاعاتی را بازشناسی می‌کند که پیشتر وارد حافظه نشده‌اند و در خطای فراموش کردن یا حذف کردن فرد قادر به بازشناسی اطلاعاتی نیست که پیشتر وارد حافظه شده‌اند. خطای اضافه کردن می‌تواند منجر به تحریف اطلاعات یا افسانه‌بافی شود و همین دلیل (یعنی بازشناسی اطلاعات غیرواقعی)، مانع اتکالی محافل قضایی به شاهدان عینی است.

(روان‌شناسی، حافظه و علل فراموشی، صفحه‌های ۹۹ و ۱۰۰)

۱۶۵- گزینه «۲»

(فرهاد علی‌نژاد)

ظرفیت یا گنجایش آندوزش در حافظه‌های حسی و بلندمدت نامحدود است، اما در حافظه کوتاه‌مدت و کاری ظرفیت محدود است.

براساس زمان «ذخیره‌سازی» یا «آندوزش»، می‌توان خاطرات را درجه‌بندی کرد. (روان‌شناسی، حافظه و علل فراموشی، صفحه‌های ۹۳ و ۹۷)

۱۶۶- گزینه «۴»

(موسا عفتی)

هنگامی که سماجت بر حل مسئله برای مدت زمانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل مسئله هستند فراموش می‌شوند.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۲۳)

۱۶۷- گزینه «۱»

(موسا عفتی)

ناتوانی در حل مسئله، وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که ناکامی نام دارد. ناکامی باعث پرخاشگری می‌شود.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۳۰ و ۱۳۱)

۱۶۸- گزینه «۲»

(معبود رضا تولگی)

گزینه «۲» نادرست است؛ زیرا تصمیم‌گیری سطح عالی شناخت است و نه میانه. (روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۶ تا ۱۳۸)

۱۶۹- گزینه «۳»

(مهری باهدری)

در سبک تصمیم‌گیری وابسته فرد به جای فکر کردن اطاعت کورکورانه می‌کند و تصمیم دیگری را تکرار می‌کند. در این سبک تصمیم‌گیری، بیشتر احتمال دارد تا فرد سوگیری تأیید دیگری را داشته باشد تا اعتماد افراطی به خود داشته باشد. (سوگیری تأیید ناظر به دیگری و اعتماد افراطی ناظر به خود است). همچنین در سبک تصمیم‌گیری احساسی، زیربنای تصمیم‌گیری هیجانات و احساسات زودگذر هستند و ممکن است فرد به دلیل کنترل نکردن هیجانات خود تصمیمی ناکارآمد بگیرد.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۴ تا ۱۴۶ و ۱۴۹)

۱۷۰- گزینه «۲»

(موسا عفتی)

سبک تصمیم‌گیری منطقی، بهترین شیوه تصمیم‌گیری است. زیربنای این سبک تصمیم‌گیری «اندیشیدن» است. یکی از روش‌های منطقی، مشورت کردن با افراد صاحب صلاحیت است.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۷)

۱۷۱- گزینه «۳»

(موسا عفتی)

علاقه‌مندی یک فوتبالیست ماهر به انجام تمرینات، تحت تأثیر علاقه عضویت در یک تیم مشهور، نمونه‌ای از انگیزه بیرونی است.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۶۳ و ۱۶۴)

۱۷۲- گزینه «۲»

(موسا عفتی)

اگر اهدافمان را بسیار بالا و دست‌نیافتنی انتخاب کنیم، از تلاش باز می‌مانیم. همچنین اگر اهدافمان را بسیار کوچک و بی‌ارزش و زودگذر انتخاب کنیم، هرگز انگیزه تلاش و عمل ایجاد نمی‌شود.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه ۱۶۸)

۱۷۳- گزینه «۳»

(فرهاد علی‌نژاد)

الف) در این مورد باید یک بیماری جسمانی ذکر شود. اختلال اضطراب فراگیر، اختلالی روانی است و بنابراین، گزینه‌های «۲» و «۴» حذف می‌شوند. فشار و استرس شدید کاری می‌تواند منجر به بیماری‌های قلبی عروقی (مانند سکته قلبی و بیماری عروق کرونری) شود.

ب) بیماری ام‌اس می‌تواند منجر به افسردگی شود که پیامدی روانی است.

ج) «قطع عضو» پیامدی جسمانی است که ممکن است در اثر دیابت رخ دهد (رد گزینه ۱)، اما در این بخش ما به دنبال پیامد روانی دیابت می‌گردیم که «عصبانیت» و «غمگینی» است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه ۱۹۱)

۱۷۴- گزینه «۲»

(موسا عفتی)

فشار روانی روبه‌رو شدن با تغییر در زندگی است و چنین تغییری باعث به هم خوردن تعادل در زندگی می‌شود و لازم است برای سازگار شدن با شرایط جدید بیشتر تلاش کنیم. مقابله‌هایی که به حل مسئله و برطرف کردن فشار روانی کمک نمی‌کنند، معمولاً مقابله‌های ناکارآمد، ناسازگار و مضر هستند. فرد در مقابله‌های ناسازگارانه به منظور کاهش فشار روانی به رفتارهای مضر و مخرب روی می‌آورد.

تکته: فرد زندگی‌اش از حالت طبیعی خارج شده و برای رسیدن به تعادل از روش‌های مقابله‌ای استفاده می‌کند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه‌های ۱۹۵ و ۲۰۲)

۱۷۵- گزینه «۴»

(موسا عفتی)

در این فرض فرد دچار فشار روانی ناشی از زلزله (از دست دادن عزیزان) شده است (گزینه ۱). این فشار روانی باعث عدم تعادل در زندگی او شده است (گزینه ۲). و فشار روانی (عامل روانی) باعث بیماری و مشکلات جسمانی در او شده است (گزینه ۳).

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه‌های ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۵ و ۱۹۶)